

żenie się piśmiennictwa mechanicznego następuje w r. 1924, a w r. 1926 wydano osobny zeszyt poświęcony sprawom kotłowym i cieplnym.

Jeszcze więcej trudności sprawiałby opis piśmiennictwa działu inżynierji lądowej i wodnej, gdzie ilość stałych, długoletnich, oraz dorywczych współpracowników, tworzy pokaźną liczbę, a których niestrudzonej i ofiarnej współpracy zawdzięcza *Czasopismo* przetrwanie ciężkich okresów i rozwój w czasach pomyślniejszych. Wzruszenie i szacunek najgłębszy muszą jednak wzbudzić w czytelniku, wertującym roczniki *Czasopisma*, prof. Thullie Maksymiljan i Krüger Aleksander, nazwiska których znajdują się niemal że w każdym zeszycie *Czasopisma* ubiegłego ćwierćwiecza. W dobrych i złych czasach znajdowało w Nich *Czasopismo* stałych współpracowników, a miarą pracy włożonej w *Czasopismo* jest ilość artykułów ogłoszonych przez Nich przez ubiegłe 25-lecie. Około 30 artykułów z zakresu kolei żelaznych, oraz ponad 1400 notatek sprawozdawczych z literatury technicznej kolei żelaznych i dróg, są wynikami pracy włożonej dla *Czasopisma* w ciągu 25-lecia przez Aleksandra Krügera, a kilkanaście artykułów i około 1300 sprawozdań z budowy mostów, żelazo-betonu, statyki budowli i wytrzymałości materiałów, Maksymiljana Thulliego. Żmudne, długoletnie współpracownictwo naukowe i sprawozdawcze spełnia prof. Dr. Matakiewicz Maksymiljan, referujący dział budownictwa wodnego, ogłaszający od r. 1910 ponad 400 sprawozdań i 17 prac z dziedziny budownictwa wodnego.

Dział teoretyczny, obejmujący mechanikę techniczną, statykę budowli i wytrzymałość materiałów, posiadał stałego współpracownika w osobie prof. Hubera Maksymiljana, zasilającego *Czasopismo* w swe prace przez całe ubiegłe ćwierćwiecze.

Osobny dział piśmiennictwa tworzą sprawy publiczne. Po r. 1918 nastąpił w życiu i działalności P. T. P. okres ankiet, zebrań, memorjałów, w sprawach odbudowy, programów ekonomicznych, walutowych, a przede wszystkim techniczno-orga-

nizacyjnych, będący wyrazem aktualnych zagadnień w okresie kształtowania się stosunków w Rzeczypospolitej. Dział sprawy publiczne był niejako oficjalnem miejscem Towarzystwa, wypowiadającego o licznych, a aktualnych zagadnieniach, swą opinię i poglądy i trybuną członków, poddających swe projekty pod rozagę ogółu czytelników. W miarę stabilizacji stosunków w kraju, dział ten powoli ustępował miejsca zagadnieniom czysto technicznym, by w końcu pojawiać się tylko już sporadycznie, w miarę istniejących potrzeb.

Jak to widoczne z tego pobieżnego opisu historii *Czasopisma*, ubiegły 25-letni okres obfitował w ciężkie i groźne chwile dla jego bytu. Objawem zewnętrznym stosunków panujących w poszczególnych okresach jest objętość roczników i ilość dołączonych rysunków i tablic. Najpomyślniejszym okresem były bezsprzeczne lata 1912—1913, w których *Czasopismo* nabierało rozmachu, mając bardzo pomyślne widoki rozwoju na przyszłość. Wojna, a następnie ciężkie czasy powojenne, przerwały ten pomyślny okres, by na długie lata odwlec możliwość stopniowego rozwijania i doskonalenia *Czasopisma*. Obecnie, po przejściu kryzysu, mimo że objętościowo dorównaliśmy stanowi przedwojnemu, uwzględniwszy zmianę czonek na mniejsze i zwiększenie się przez to pojemności druku, mamy wiele do odrobienia, by wejść ponownie w to stadjum nieprzerwanego rozwijania *Czasopisma*. Wierzyć należy, że okres ten niebawem nadejdzie, przy zgodnej i ofiarnej pomocy członków P. T. P.

Na zakończenie należy wspomnieć o roli jaką odgrywała Politechnika Lwowska w życiu *Czasopisma*. Redaktorowie, to prawie wyłącznie profesorowie Politechniki Lwowskiej (prócz dwóch); członkowie Komitetu redakcyjnego, w większości stale profesorowie; autorzy, przeważnie profesorowie. Przewodnictwo duchowe na wysokim poziomie, to też jeśli *Czasopismo* osiągało wyżynę odpowiednią pismu naukowemu, to jest to zasługą przewodników.

SKŁAD REDAKCYJNY.

Rok	Redaktor	Administrator	Członkowie Komitetu redakcyjnego
1902	Świeżawski Stanisław	Grzębski Edmund	Aleksandrowicz Stanisław, Baecker Lucjan, Brzostowski Andrzej, Fiedler Tadeusz, Grzębski Edmund, Kornella Andrzej, Krzen Edmund, Soltyński August, Syroczyński Leon
1903	Świeżawski Stanisław	Kuczyński Marjan	Baecker Lucjan, Fiedler Tadeusz, Grzębski Edmund, Krzen Edmund, Kuczyński Marjan, Matakiewicz Maksymiljan, Sokolnicki Gabrjel, Soltyński August, Syroczyński Leon

Rok	Redaktor	Administrator	Członkowie Komitetu redakcyjnego
1904	Świeżawski Stanisław	Kuczyński Marjan	Baecker Lucjan, Fiedler Tadeusz, Gorecki Wincenty, Hauswald Edwin, Kuczyński Marjan, Maślanka Marcin, Sokolnicki Gabrjel, Syniewski Wiktor, Syroczyński Leon
1905	Świeżawski Stanisław	Kuczyński Marjan	Altenberg Maurycy, Fiedler Tadeusz, Hauswald Edwin, Herzberg Edward, Kuczyński Marjan, Krzyczkowski Djonizy, Maślanka Marcin, Motylewski Zygmunt, Syroczyński Leon
1906	Świeżawski Stanisław	Kuczyński Marjan	Altenberg Maurycy, Fiedler Tadeusz, Hauswald Edwin, Krzyczkowski Djonizy, Kuczyński Marjan, Maślanka Marcin, Matakiewicz Maksymiljan, Motylewski Zygmunt, Syroczyński Leon
1907	Świeżawski Stanisław potem Syniewski Wiktor	Kuczyński Marjan	" " "
1908	Syniewski Wiktor	Kuczyński Marjan	Altenberg Maurycy, Bartoszewicz Stefan, Drewnowski Kazimierz, Fiedler Tadeusz, Hauswald Edwin, Krüger Aleksander, Krzyczkowski Djonizy, Kuczyński Marjan, Świeżawski Stanisław, Syroczyński Leon, Wierzbicki Aleksander
1909	Syniewski Wiktor	Kuczyński Marjan	Altenberg Maurycy, Bartoszewicz Stefan, Drewnowski Kazimierz, Fiedler Tadeusz, Hauswald Edwin, Krzyczkowski Djonizy, Kuczyński Marjan, Świeżawski Stanisław, Syroczyński Leon, Wierzbicki Aleksander
1910	Syniewski Wiktor	Kuczyński Marjan	Altenberg Maurycy, Bartoszewicz Stefan, Drewnowski Kazimierz, Fiedler Tadeusz, Hauswald Edwin, Krzyczkowski Djonizy, Kuczyński Marjan, Rothert Aleksander, Sochacki Zygmunt, Syniewski Wiktor, Syroczyński Leon, Świeżawski Stanisław, Wierzbicki Aleksander
1911	Anczyc Stanisław	Kuczyński Marjan	Anczyc Stanisław, Bisanz Gustaw, Downarowicz Stanisław, Drewnowski Kazimierz, Fiedler Tadeusz, Hauswald Edwin, Kuczyński Marjan, Matakiewicz Maksymiljan, Obmiński Tadeusz, Rothert Aleksander, Sochacki Zygmunt, Stefanowski Bohdan, Świeżawski Stanisław, Syniewski Wiktor
1912	Anczyc Stanisław	Downarowicz Stanisław	Anczyc Stanisław, Bisanz Gustaw, Downarowicz Stanisław, Drewnowski Kazimierz, Fiedler Tadeusz, Hauswald Edwin, Kuczyński Marjan, Matakiewicz Maksymiljan, Obmiński Tadeusz, Suchowiak Wacław, Sochacki Zygmunt, Stefanowski Bohdan, Świeżawski Stanisław, Syniewski Wiktor
1913	Anczyc Stanisław	Downarowicz Stanisław	Anczyc Stanisław, Balicki Wacław, Downarowicz Stanisław, Drewnowski Kazimierz, Fiedler Tadeusz, Hauswald Edwin, Huber Maksymiljan, Matakiewicz Maksymiljan, Minkiewicz Witold, Osiński Marjan, Suchowiak Wacław, Stefanowski Bohdan, Świeżawski Stanisław, Syniewski Wiktor
1914 1915	Anczyc Stanisław	Downarowicz Stanisław potem Kuczyński Marjan	" " "

Rok	Redaktor	Administrator	Członkowie Komitetu redakcyjnego
1916	Anczyc Stanisław	Kuczyński Marjan	
1917	Anczyc Stanisław	Kuczyński Marjan	
1918	Anczyc Stanisław	Rożański Adam	
1919	Matakiewicz Maksymiljan	Januszkiewicz Roman	
1920	Matakiewicz Maksymiljan	Szybalski Stefan	
1921	Kühnel Artur	Szybalski Stefan	
1922	Kühnel Artur	Szybalski Stefan Kozłowski Stanisław	
1923	Kühnel Artur	Kozłowski Stanisław	
1924	Kühnel Artur, części urzędowej Warchałowski Zdzisław	Kozłowski Stanisław	Bratro Emil, Matakiewicz Maksymiljan, Nadolski Otto, Witkiewicz Roman
1925	Kühnel Artur potem Zipser Kazimierz, części urzędowej Warchałowski Zdzisław	Mazur Michał	" " "
1926	Zipser Kazimierz potem Roniewicz Włodzimierz, części urzędowej Warchałowski Zdzisław	Mazur Michał	" " "

Inż. Włodzimierz Roniewicz.

SPIS WAŻNIEJSZYCH ARTYKUŁÓW, OGŁOSZONYCH W CZASOPIŚMIE TECHNICZNEM

W LATACH OD 1902 DO 1926 WŁĄCZNIE.

ARCHITEKTURA.

Baecker Ł. Konkurs na kościół św. Elżbiety we Lwowie XXI.¹⁾ — **Bezimiennie.** Konkurs na studnię ze statua Matki Boskiej XXII. Konkurs na projekt domu własnego Towarzystwa Politechnicznego XXIII. Dom Towarzystwa Technicznego w Krakowie XXV. Dom Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie XXV. Gmach Stowarzyszenia Techników w Warszawie XXV. Konkurs na gmach Kasyna miejskiego we Lwowie XXVIII. Ocena i rozstrzygnięcie sądu konkursowego na dom Towarzystwa zaliczkowo-rolnego w Przemysłu XXVIII. Konkurs na gmach administracyjny kolei państwowej we Lwowie i przyznanie nagród XXIX. W sprawie nowego Uniwersytetu we Lwowie XXXI. — **Bohusz-Szyszek A.** Najstarszy Wawel. Rotunda św. Feliksa i Adaukta XXXVI. Zadania polskiej architektury nowoczesnej XXXI. — **Der-**

dacki W. Przydrożna figura św. Jana Nepomucena w Buczacu XXIII. — **Derdacki W.-Minkiewicz W.** Projekt pawilonu wystawowego dla król. stol. miasta Lwowa XXVIII. — **Frühau L.** Dom im. Tadeusza Kościuszki we Lwowie XXII. — **Kamienobrodzki A.** Projekt kościoła w Górnem XXII. Projekt kaplicy grobowej w Trembowli XXIII. Projekt domów mieszkalnych XXV. Nowy budynek „Sokola-Macierzy“ we Lwowie XXV. — **K. A. P.** W obronie placu i kościoła OO. Dominikanów we Lwowie XXXI. O sprawy Wawelu XXXI. W sprawie nowego Uniwersytetu we Lwowie XXXI. Z konkursu na gmach Uniwersytetu we Lwowie XXXI. W sprawie konkursów XXXI. — **Kędziński I.** Konkurs na szkice kościoła św. Anny XXX. Wystawa architektury i wnętrz w Krakowie XXX. **Klimczak W.** Zdjęcia studentów wydz. architektonicznego Politechniki lwowskiej XLIII. — **Krasucki L.** Zasady odbudowy kolonij przemysłowo-fabrycznych XXXIV. — **Lewiński Z.** „Polski styl“ impor-

¹⁾ Liczba rzymska oznacza rocznik.

REDAKTOROWIE „CZASOPISMA TECHNICZNEGO.”

STANISŁAW ŚWIEŻAWSKI
(Członek honorowy Tow.)
1902–1907.

† **WIKTOR SYNIEWSKI**
1907–1910.

† **Dr. STANISŁAW ANCZYK**
1910–1918.

Dr. MAKSYMILJAN MATAKIEWICZ
1919 i 1920.

† ARTUR KÜHNEL
1921—1924.

KAZIMIERZ ZIPSER
1925.

WŁODZIMIERZ RONIEWICZ
1926 do chwili obecnej.

towny z Wiednia XXXI. — **L. S. H.** Pokaz Towarzystwa sztuki stosowanej „Zespół“ we Lwowie XXXI. — **Minkiewicz W.** Z powodu I. wystawy architektury we Lwowie XXVIII. O przyszły gmach Uniwersytetu XXX. Szkice szkół ludowych XXXI. Konkurs na ratusz w Drohobyczu XXXI. O projektowaniu XLIII. — **Mokłowski T.** O architekturze w Polsce XXXI. — **Moszkowski W.-Bryła S.** Pierwszy polski drapacz chmur XLI. — **Nie-**

dzielski T. Amerykańskie drapacze chmur XXXIII. — **Obmiński T.** Kilka uwag o cerkwiach galicyjskich XX. Projekty wiejskich kościołów XXII. — **Osiński M.** Ze starego Lwowa XXX. Zamek w Świrzu XXXI. Z wystawy budowlanej w Lipsku XXXI. — **Rawski W.** Projekt polskiego domu mieszczańskiego w Nowym Sączu XXX. Szkice budynków zaprojektowanych dla Tow. Kred. Ziemskiego we Lwowie XXX. — **Rechowicz K.** Kościółek dwunawowy św. Zenona obok Castellato di Brenzone nad jeziorem Garda XXXV. — **Sikorski W.** Opis projektu II. Domu Techników XXX. — **S. T. S. p.** Władysław Łoziński a zabytki architektury XVI i XVII w. XXXI. — **Talowski T.** Kaplica szkolna w Nowym Sączu XX. Kościół w Chorzelowie XX. Kościół w Rudzie Górowskiej XX. Przebudowa kościoła w Tlustem XX. Przebudowa dworu A. hr. Szepetyckiego w Łaszczowie XX. Style u narodów czynnych XX. Projekty grobowca hr. Reyów w Przecławiu XXI. Projekt dworu hr. Colonna Czosnowskiego w Oborach XXI. Kościół w Lubzinie XXI. Kościół w Kaczyce XXII. Projekt kościoła w Wadowicach Górnych XXII. Kościół w Białoskórce XXIII. Projekt kościoła w Łaszkach XXIII. Projekt palacu w Wysuczce XXIII. Rozszerzenie kościoła parafialnego w Wyżnianach XXIV. — **Thullie Czesław.** Odbudowa gmachu pocztowego we Lwowie XL. — **W. G.** Rozwiązanie zadania nowego teatru przez patentowany system architekta Augusta Zeh-Sollu koło Monachjum XXXI. — **Zubrzycki-Sas J.** Siedm lamp architektury (streszczenie według Johna Ruskina) XX. Kościół parafialny w Podgórzu XXIII.

BUDOWNICTWO OGÓLNE.

Bryła S. Zakłady fabryczne warszawskiej Spółki Akcyjnej budowy parowozów A) Część ogólna XLI. Polskie przepisy obliczeń statycznych w budownictwie lądowym XLI. — **Gawlik M.** Suche klozety bezwonne XLI. — **Hauswald E.** Nowoczesna organizacja robót w budowni-

ctwie XLIII. — **Hirsberg O.** Przyczynek do nędzy mieszkaniowej we Lwowie XLIII. — **Jackowski P.** Płyty trzcinowe „Berbeka“ XI. — **Kuryło A.** Zastosowanie betonu lanego w budownictwie betonowym XLIII. Hala maszyn laboratorium maszynowego Politechniki Lwowskiej XLIV. — **Lewiński J.** Znaczenie rzutu poziomego w budownictwie utylitarnym i w gospodarstwie społecznym XXI. — **Łasiński W.** Beton wzmocniony drewnem XXX. — **Marcichowski M.** Najkorzystniejsze stropy XXVI. Beton wzmocniony drzewem XXIX. Rozwój budownictwa betonowego XXXI. — **Niebieszczański M.** Sposób budowania zapomocą wtłaczania pod ciśnieniem zaprawy cementowej systemu inż. Augusta Wolfsholza XXXVI. — **Niedzielski T.** Przesuwanie domów w Ameryce XXXI. — **Pałka Z.** Ściany bite z gliny XLI. Wykonanie ścian bitych z gliny przy różnych wysokościach murów XLI. — **Skwarczyński W.** Wysokie kominy fabryczne XXI, XXV, XXVI.

BUDOWNICTWO ŻELAZNE.

Biszyga J. Budowa zbiornika na 10.000 m³ użytecznej pojemności gazu świetlnego, w miejskiej gazowni w Krakowie XX. — **Bogucki J.** Rozwój budownictwa żelaznego i jego wpływ na architekturę XXVI. — **Marcichowski M.** Konstrukcje betonowe czy żelazne XXIX.

BUDOWA MIAST I OSIEDLI.

Barczewski W. Projekt regulacji zdrojowiska Krynicy XXIII. — **Drexler I.** Konkursowy plan regulacji Wielkiego Krakowa XXIX. Miasta ogrodowe XXX. Techniczny substrat do konkursu na plan rozszerzenia i regulacji m. Lwowa XXXII. Wielki Lwów. Wystawa map, planów, widoków i modeli miasta XLIII. — **Massalski U.** Pewne udoskonalenia w systemie numerowania domów, zwłaszcza w miastach i miasteczkach XI. — **Mołczański W.** Projektowanie miast, w związku z kwestją zaopatrzenia ich w przyszłości w wodę i skanalizowania XXXI. — **Nadolski O.** Przebudowa zdrojownictwa polskiego, ze szczególnem uwzględnieniem Krynicy XXXVIII. — **Rakowicz J.** O wprowadzeniu w życie planu regulacji miasta w ogóle i w zastosowaniu do Wielkiego Krakowa XXXI. Projekt przedmieścia ogrodowego w Gołębiniu pod Poznaniem dla Spółdzielni osadniczej kolejarzy. — **Rybicki St.** Odbudowa osiedli XXXIX.

CHEMJA.

Drewnowski K. O wytwarzaniu kwasu azotowego z powietrza sposobem I. Mościckiego XXI. — **Gruszkiewicz S.** Elektrosynteza związków azotowych z powietrza XXII. Teoria i praktyka otrzymywania kwasu siarkowego w drodze kontaktowej XXII. — **Ihnatowicz K.** O hartowanych olejach XXXI. O autoklawowym procesie rozszczepiania tłuszczów XXXI. Zmydlanie tłuszczów sposobem Krabitzha XXXII. — **Motylewski Z.** O ciałach promieniotwórczych i o nowszych pracach o nich XXIV. Zastosowanie teorii roztworów w chemii analitycznej XXIV. — **Syniewski W.** Z dziedziny przemysłu fermentacyjnego XXIX. — **W. S.** Nowy sposób technicznego wyzyskania kukurudzy XXIX.

DROGI I ULICE.

Adamczyk W. Sprawozdanie z I. Kongresu drogowego, odbytego w Paryżu w październiku 1908. XXVIII. — **Baecker T.** O nowszych środkach zapobiegających tworzeniu się pyłu na drogach żwirowanych XXV. Przyczynek do podziału i znakowania dróg XXXVII. — **Beziemiennie.** Uchwały III. Międzynarodowego Kongresu drogowego w Londynie w r. 1913. XXXII. Drogowe nawierzchnie

cementowo-betonowe XLII. — **Bratro E.** Tymczasowe przepisy o zarządzie drogami kołowymi w Polsce XXXVII. Na marginesie państwowego budżetu drogowego na r. 1922. XI. Datki drogowe z tytułu nadmiernego zużycia dróg XLII. Sposób obliczenia datku za nadmierne zużycie drogi XLIV. — **Doliński J.** — **Seifert M.** Sporządzanie mazi drogowej w gazowni krakowskiej XXXIV. — **Drexler I.** — **Schulc S.** Uchwały III. kongresu drogowego w Brukseli w r. 1910. XXVIII. — **Geisler M.** Sposób obliczenia datku za nadmierne zużycie drogi XLIV. — **Kühnel A.** Statystyka rodzajów nawierzchni ulic, placów i dróg we Lwowie XXXVI. Skład materiałów drogowych i betoniarnia gminy miasta Lwowa XXXVII. Łomy porfiru w Miękinii XXXVII. Deptaki maziowane XLI. Fale w kamiennym bruku mozaikowym XLI. — **Lerski M.** Analiza cen wałowania nowej drogi walcem parowym XLII. — **Machalski K.** Zasady projektowania ulic w miastach nowoczesnych XXXIV. — **Nestorowicz M.** Jeszcze słów kilka o tymczasowych przepisach o zarządzie drogami kołowymi XXXVII. Ustrój Administracji drogowej w Polsce XLIII. — **Pałka Z.** Drewniany plug śniegowy XXXIX. — **Popielecki J.** Tymczasowe przepisy o zarządzie drogami kołowymi w Polsce XXXVII. — **Prąglowski A.** Obsadzanie dróg naszych drzewami XLIII. — **Schulc S.** — **Drexler I.** Uchwały II. Kongresu drogowego w Brukseli w r. 1910. XXVIII. — **Seifert M.** — **Doliński J.** Sporządzanie mazi drogowej w Gazowni krakowskiej XXXIV. — **Śmiałowski E.** Fundamentowanie torów jezdnych, żwirowanych i brukowanych XXIII. — **Warchoła St.** W sprawie organizacji administracji drogowej w Polsce XLII. — **Wątorok K.** Zastosowanie mazi pogazowej w budowie nawierzchni dróg żwirowanych XXX. W sprawie dróg maziowych XXX. Nawierzchnia ulic miejskich XXXII. Nawierzchnie ulic miejskich XXXVII.

ELEMENTY MASZYN.

Bily K. Sprzęgło uniwersalne, sprzęgło do pras i nożyce, hartowanie pilek cyrkularnych i żłobików XXIV. — **Weiss J.** Łożysko walcowe i jego najnowsze ulepszenie XXIII.

ELEKTROTECHNIKA.

Altenberg M. O postępie techniki lamp żarowych XXIII. O taryfach energii elektrycznej XLIV. — **Beziemiennie.** Międzynarodowa komisja elektrotechniczna XXIX. — **Blauth J.** Generatory do torfu XXXI. — **Czajkowski L.** Porównanie kosztów energii elektrycznej i gazu XXX. — **Drewnowski K.** O zastosowaniach kondensatorów Mościckiego w elektrotechnice XXV. Prąd stały jako nowy czynnik przy przenoszeniu energii elektrycznej na znaczne odległości XXV. Przetwornice jedno i dwutwornikowe XXVII. Postępy na polu przenoszenia energii i trakeji elektrycznej w Szwajcarii XXVIII. Postępy i braki elektrotechniki w Galicji XXIX. Najnowsze zdobycze techniki oświetlenia elektrycznego XXX. Statystyka elektrowni miejskich w Galicji za rok 1911 XXX. Problem regulacji obrotów elektrycznych motorów popędowych XXXI. Nowe żarówki metalowe XXXI. — **Gayczak T.** O niebezpieczeństwie elektryczności XXIX. O potrzebie zakładania i znaczeniu elektrowni okręgowych XXIX. Elektrownia miejska w Krakowie XXX. — **Kühnel A.** Elektrownia miejska w Samborze XXVIII. — **Okoniewski W.** Elektrolityczne komórki zaworowe, w użyciu jako przetwornice dla prądu zmiennego na prąd stały XXIX. — **P. T. P.** Memorjał P. T. P. w sprawie rozwoju elektrotechniki w Galicji XXX. Uwagi Sekcji elektrotechników Tow. Pol. do projektu rozporządzenia Min. Rob. Publ. o przemyśle elektrotechnicznym XXXI. — **Rotherth A.** Rzut oka na historję maszyn elektrycznych XXVII. —

Siwicki K. Gospodarka elektryczna na Górnym Śląsku XLI. — **Sochacki Z.** Miejska elektrownia w Wiedniu XXIX. — **Sokolnicki G.** Elektrownia miejska w Nowym Sączu XXXII. — **Stanecki Z.** Akumulator nowego systemu XXII. — **Studniarski J.** O zapotrzebowaniu energii instrumentów mierniczych dla prądów przemiennych XXVIII. — **Szpor Z.** Galwaniczne ogniwo ekonomiczne XXX. — **Wiśniewski K.** Nowy przyrząd do ładowania baterij akumulatorów przy stałym napięciu XXII. — **Żmigrodzki S.** O hamulcach elektrycznych i elektromagnetycznych XXI.

FUNDAMENTY.

Wierzbicki L. O płytach fundamentowych XXXIII.

GEOMETRIA.

Bartel K. O pewnem zastosowaniu metody aksonometrii do perspektywy środkowej XXVII. Kilka uwag o t. zw. perspektywach równoległych XXX. — **Böttcher Ł.** Rektyfikacja elipsy XXVI. — **Bratro E.** Rachunkowy i wykreślny sposób przybliżonego wyznaczenia obwodu elipsy XXVI. — **Hornicki E.** Projekt elipsografu XXII. — **Krüger A.** Czworokąt do rysowania różnorodnych nachyleń XXII. — **Wiśniewski W. B.** O perspektywicznych podstawieniach zmiennych XXII.

GOSPODARSTWO SPOŁECZNE.

Adelmann A. Wpływ konferencji brukselskiej na przemysł cukrowniczy XX. — **Bezimiennie.** Wiadomości statystyczne o zasobach energetycznych Polski XLII. — **Biegeleisen B.** Technika maszynowa, jej cywilizacyjne postępy i zadania XXII. — **Bieńkowski St.** Kooperatywa pracy i kapitału w przemyśle fabrycznym XI. — **Bratro E.** Kontrakty budowlane w przejściowym okresie gospodarczym XI. Budownictwo państwowe na tle sanacji gospodarczej XLIV. — **Caro L.** Technika i gospodarstwo XLII. — **Dudryk M.** Zarys organizacji zawodowej we współczesnej Rosji XLIII. — **Hauswald E.** Akord czasowy i systemy premjowe XLI. I. Międzynarodowy Kongres naukowej administracji XLII. Wpływ wydajności i stopnia zatrudnienia na rentowność przemysłu XLIII. Bezrobocie i środki jego złagodzenia XLIV. Ilość godzin pracy w roku XLIV. Paradoxs bilansu handlowego XLIV. Naukowa organizacja systemu Taylora XLIV. — **Kędzior A.** Pożyczki bezprocentowe na osuszanie i drenowanie gruntów XXIII. — **Kondraczek St.** Nowa waluta międzynarodowa XXXVII. — **Łoziński W.** Prawda o górnośląskim przemyśle górniczo-hutniczym XLIV. — **Matakiewicz M.** Odbudowa kraju XXXIX. — **Matula J.** Zadania ekonomiczne na polu krajowego gospodarstwa wodnego i komunikacyjnego XXIV. — **Mołczański W.** O potrzebie przymusowej sanacji mieszkań w Galicji XXX. Instrukcja dla organów komunalnego nadzoru mieszkaniowego w Kongresówce i jej słaba strona XXXVIII. Ustawa w przedmiocie utworzenia państwowego funduszu mieszkaniowego XXXVIII. — **Nawratil A.** O ochronie robotników, zatrudnionych przy wyrobie wysoku (spirytusu) drzewnego i pokrewnych produktów XXXVII. O użyciu wysoku drzewnego i spirytusu denaturowanego w przemyśle i o szkodliwym ich działaniu na zdrowie robotników XXXVIII. — **Pruchnik J.** Ośmiogodzinnny dzień pracy ze stanowiska naukowego XLII. — **Rothert A.** O nowszych systemach pracy robotniczej XXXVIII. — **Rybicki St.** Likwidacja stosunku Galicji do krajów byłej monarchji austro-węgierskiej XXXVI.

GÓRNICTWO I HUTNICTWO.

Bielski Z. Południowo-rosyjski przemysł górniczo-hutniczy XXVII. — **K. D.** Nowa lampa górnicza syst. Dr. Z. Staneckiego XXXI. — **Kikinger H.** Złóża węgla bru-

natnego w półn.-wsch. Galicji XXII. — **Kowarzyk H.** Projekt rozwoju hutnictwa cynku w W. Ks. Krakowskiem XXI. — **Łukaszcwski A.** Elektryczna maszyna wywozowa XXII. — **Łoziński W.** Prawda o górnośląskim przemyśle górniczo-hutniczym XLIV. **Piestrak F.** — Gazy węglowodorowe w kopalni soli w Wieliczce XX. Plany kopalni wielickich Marcina Germana z r. 1638 i 1648 XX. Szyby kopalni soli w Bochni XX. Zawaliska w Wieliczce XX. Lutnie powietrzne z płótna XXI. Jerzego Agricoli „De re metallica“ XXI. Jodoka Willichmissa „De salinis cracoviensis observatio“ XXII. Plany kopalni wielickiej Gottfryda Borlacha z r. 1743 XXIII. Szkic monograficzny salin dolinińskich XXV. — **Przetocki W.** Górnictwo i hutnictwo w Galicji w r. 1900 XX.; w r. 1901 XXI.; w r. 1902 XXII.; w r. 1903 XXIII.; w r. 1904 XXIV.; w r. 1905 XXV.; w r. 1906 XXVI.; w r. 1907 XXVII.; w r. 1908 XXVIII.; w r. 1909 XXIX.; w r. 1910 XXX.; w r. 1911 XXXI. — **Syroczyński L.** Zasoby węgla kamiennego w Galicji XXVII. — **Szefer L.** Wytwórczość górnicza ziem polskich XXV.

HISTORIA RZEMIOŚL I TECHNIKI.

Denizot A. Kopernik a rozwój mechaniki XXIX. — **Ingarden R.** Rozwój budownictwa wodnego w Galicji w ostatnim dziesięcioleciu XXVIII. — **Kowalczyk M.** Cech budowniczy we Lwowie za czasów polskich XLII. — **Kubala J.** Sztuka inżynierska w starożytności XX. — **Matakiewicz M.** Przyszłość naszej techniki XLI. — **Platowski Z.** Miejskie muzeum techniczno-przemysłowe w Krakowie XXX. — **Suchowiak W.** Wpływ wojny światowej na rozwój techniki XL. — **Witkiewicz R.** Piśmiennictwo mechaniczne „Czasopisma Technicznego“, z okazji 40-lecia tegoż istnienia XLI. — **Zubrzycki-Sas J.** Wojciech Krzyżak XXIX.

JAZY.

Piller T. Maxima momentów parcia wody na przedziały słupa zastawkowego przy koźle jazowym XXV. — **Matakiewicz M.** Fundowanie jazów XXXVII.

KANALIZACJA MIAST.

Bier L. Zakład dla czyszczenia wody kanałowej w sanatorium zakopiańskim XXII. — **Jakimowski W.** Urządzenia odcyszczające wody zużyte w rafinerjach nafty XXIX. — **Mołczański W.** Filtry biologiczne XXVI. — **Pomianowski K.** Projekt kanalizacji miasta Lwowa XXIV. Sprawozdanie z wykonania projektu kanalizacji Lwowa i o jego kosztach XXX. — **Rostoński R.** Pola irygacyjne i wyniki ekonomiczne kanalizacji berlińskiej XXV.

KARTOGRAFIA.

Gustawicz B. Kilka uwag o wydawnictwach c. k. wojskowego Instytutu geogr. w Wiedniu XX. Z teorii rzutów kartograficznych XX.

KOLEJE ŻELAZNE.

Altenberg M. Elektryczne koleje normalne we Włoszech XXII. Trakcja elektryczna na kolejach normalnych XXV. — **A. W.** Jaką powinna być organizacja służby drogowej P. K. P. XLIV. — **Barszczewski J.** Uwagi w sprawie organizacji Polskich Kolei państwowych XLIII. — **Bezimiennie.** Postępy techniki kolejowej XXII. — **Blauth T.** Mechaniczne urządzenia kolejowych stacyj wodnych i ich odbudowa w obrębie lwowskiej Dyrekcji kolei. XXXVI. — **Dachtera F.** Budowa pierwszej polskiej kolei żelaznej XLI. — **Domaszewski J.** Rozszerzenie urządzeń stacyjnych, dokonane w czasie wojny światowej 1914/1918 r. w obrębie lwowskiej Dyrekcji Kolei państwowych XLII. Międzynarodowe organizacje kolejowe w Europie XLIII.

W sprawie przepisów rysowania przekrojów podłużnych projektów kolejowych XLIII. Uproszczony sposób rozwiązywania niektórych trudniejszych zagadnień przy obliczaniu połączeń torów XLIV. Sieć kolejowa w Kongu belgijskim XLIV. — **Drexler I.** Zarys sieci kolejowej w Polsce XXXVII. — **Dzieślewski W.** Morska kolej elektryczna Brighton-Rottingdean XX. Projekt wstępny kolei lokalnej wąskotorowej z Zakopanego pod Świnicę XX. — **Gayczak T.** Sprawozdanie ze Zjazdu kolejowego i wystawy kolejowej w Berlinie (Seddin) od 22 do 27 października 1924 r. XLIII. — **Hummel B.** O naprawianiu materiałów nawierzchni kolejowej XLIV. — **Krüger A.** Podkłady kolejowe z drewna i żelaza XXIII. Podkłady kolejowe żelazno-betonowe XXIII. Mury okładzinowe i okładzinowo-oporowe na kolei Łupkowskiej XXIV. Wyniki porównawczych jazd próbnych wozów motorowych i lekkich lokomotyw XXV. Popioły z lokomotyw w usługach nawierzchni dróg żelaznych XXVI. Wyniki porównawczych jazd próbnych wozów motorowych i lekkich lokomotyw na kolei lokalnej Praga-Modrana-Dobříša XXVII. Nowy sposób usuwania lodu i śniegu z torów stacyjnych na kolejach żelaznych XXVII. Austriackie koleje państwowe w r. 1908 XXVIII. Urządzenie do zmniejszania tarcia przy zwrotnicach kolejowych XXIX. Organizacja działu utrzymania budowy drogi na kolejach XXX. Wzmocnianie podkładów kolejowych z drzewa w miejscu zetknięcia z szyną XXXI. Podkłady żelazno-betonowe XXXI. Ludzkość a koleje żelazne XXXII. Droga żelazna pod cieśniną Kaletańską XXXV. Z dziedziny nawierzchni dróg żelaznych XXXVII. Organizacja polskich kolei państwowych XXXVIII. Przejazdy w wysokości szyn kolejowych XL. Najdłuższe ciągi dróg żelaznych w przyszłości XL. Nowe warsztaty wagonowe kolei państwowych w Tarnowie XLI. Znaczenie dróg żelaznych w ustroju państwowym XLII. Organizacja, czy też dezorganizacja polskich kolei państwowych XLII. IV. Zjazd polskich inżynierów kolejowych XLII. Organizacja, czy też dezorganizacja polskich kolei państwowych XLIII. — **Krzyżanowski R.** Kolej lokalna Tarnów-Szczecin XXIV. — **Lyssy E.** Opory ruchu na kolejach żelaznych w świetle najnowszych badań XXVI. O granicy prędkości jazdy na kolejach żel., ze względu na mechanikę, bezpieczeństwo i ekonomję ruchu XXVII. — **Machalski H.** Koszta przewozu na lokalnych drogach żelaznych XX. — **Motylewski Z.** Prowadzenie ruchu na kolejach lokalnych zapomocą wozów motorowych XXII. — **Müller A.** Urządzenie do przemiany kół u wozów kolejowych, konstrukcji Breitsprechera XXII. — **Niebieszczański M.** Organizacja, czy też dezorganizacja polskich kolei państwowych XLII. — **Pekel H.** Łubek złomowy XXIV. — **Polański S.** Paryska kolej miejska „Metropolitaine” XXIII. — **Popielecki J.** Skarb państwa a koleje galicyjskie XXXII. — **Rospendowski L.** Instalacje mechaniczne dla automatycznego przesuwania wagonów (wozów) kolejowych z linii wąskotorowych (normalnych) na szerokotorowe i naodwrot XXVIII. — **Rybicki S.** Kilka uwag o demobilizacji kolei żelaznych w Galicji i Królestwie Polskiem XXXVI. Program budowy sieci kolejowej w Małopolsce XXXVII. Obecne stosunki kolejowe i ich sanacja XXXIX. — **Rybicki A.** Stosunki komunikacyjne i rozbudowa sieci kolejowej na polskim Górnym Śląsku, od objęcia przez władze polskie, aż do dnia dzisiejszego XLII. **Skibiński K.** O budowie linii kolejowej Berno-Lötschberg-Simplon i tunelu przez Lötschberg XXX. O nowym typie rozjazdów angielskich XL. — **Straszewski K.** Jednofazowe koleje elektryczne w Ameryce XXIV. — **Swoboda M.** Katastrofy kolejowe XXXVI. — **Wątarek K.** Połączenie torów czteroszynowych XXIV. Krzywa przejściowa XXIV. Nawierzchnia poprzeczna pod działaniem sił pionowych

XXVI. O złączu stykowym XXXI. — **Weiss J.** Jednolinowa kolej napowietrzna w Biberwirze XXIV. — **Wierzbicki L.** Rozwój sieci kolei żelaznych w Galicji od r. 1847 włącznie do roku 1890 XXV. — **Witkowski W.** Uwagi o taborze parowozowym polskiej kolei państwowej XLII. Punkty zwrotne na kolejach polskich XLIII.

LOTNICTWO.

Blauth T. „Ala” sprawozdanie z wystawy lotniczej XXX. — **Florjański W. M.** Badania aerodynamiczne w zastosowaniu do lotnictwa XXXI. — **Szpor Z.** O lotnictwie XXVIII.

MASZYNY PAROWE.

Bezimiennie. Pierwszy parowóz zbudowany w Polsce XLII. — **Biegeleisen B.** Ogrzewanie parą wylotową maszyn parowych XXIII. Porównanie silniczków pod względem ekonomji, bezpieczeństwa i kosztów ruchu XXIII. Zagadnienie z teorii maszyn XXV. — **Blauth T.** Zastosowanie rur falistych systemu W. Maciejewskiego do lokomotyw XXIX. Opis dwu lokomotyw eksportowych, zbudowanych przez firmę A. Borsig w Teglu XXXII. — **Chrzanowski W.** Lokomobile parowe na wystawie rolniczej w Düsseldorfie w r. 1907. XXVII. — **Dąbrycz St.** Obciążenie lokomotyw parowych XLI. — **Eberman L.** Uwagi o wyborze i budowie kotłów parowych XXVI. Wyrównanie napiegnięć przy stawidłach suwakowych XXVI. Konstrukcja maszyn dla pary wysoko przegrzanej XXVIII. — **Hauswald E.** Metoda wyznaczania punktów toru względnego dla kół zębatach XLII. — **Langrod A.** Obecny stan teorii i budowy parowozów XL. — **Mitkowski K.** Skrócony sposób ścisłego obliczenia momentu siły parowej maszyny XL. Określenie mimośrodowości i kąta przodowania w kulisowych maszynach XL. — **Mozer W.** Ekonomiczne warunki pracy parowozu XLI. Słów kilka o badaniu parowozów i opis laboratorium do badania parowozów w Illinois XLII. — **Niemczynowski T.** Teoretyczne podstawy chłodzenia cylindrów maszyn XLIII. — **Ostrzeniewski A.** Układ różnicowy kotłów parowych XXII. — **Pawłowski A.** Doświadczenia nad parowozami polskimi nowszych typów XLIII. — **Proczkowski M.** Uszkodzenia kotłów parowozowych i ich naprawa XLI. — **Rauch E.** Wypróbowanie maszyn i kotłów parowych w centrali elektr. nowego dworca kol. we Lwowie XXII. — **Sochacki Z.** Nowe stawidło Bachricha XXVII. Obliczanie dławików labiryntowych sposobem wykreślnym XXVIII. — **Stefanowski B.** Indykatory lusterkowe i torsyjne XXVII. — **Szajnok W.** Pomiarы dzielności kotłów i maszyn parowych w gorzelniach rolniczych XXIII. — **Żmigrodzki St.** O cyrkulatorach systemu Knappika XXI.

MECHANIKA TECHNICZNA.

Balicki W. O połączeniach gibkich XXIX. — **Böttcher L.** Kilka uwag o zasadzie bezwładności XXIII. — **Broszko M.** Nowa teoria ruchu cieczy rzeczywistych XXXIX., XL., XLI., XLIII. — **Burzyński Wł.** Proste uzasadnienie twierdzenia Mohra o linii ugięcia belek XLIV. — **Czyż E.** Promienie rdzenia przekrojów pierścieniowych XLIV. — **Denizot A.** O pewnym nowym wykreślnym sposobie wyznaczania momentów bezwładności i momentów odśrodkowych przekrojów płaskich XXXI. — **Fuchs Z.** Perpetuum mobile w świetle nauki XXXI. Przyczynek do wyznaczenia naprężeń ścinających w prętach zginanych XLI. Zjawisko ujemnego ciśnienia w cieczach XLIII. Statek rotorowy Flettnera i jego podstawy fizyczne XLIII. — **Hauswald E.** Przestrzenne diagramy momentów dla wałów korbowych XXXV. Obliczanie lin drucianych dla dźwigarek i wielokrążków XXXVI. Teoria działania połączeń nitowych XLIV. — **Huber M.** O najważniejszych

technicznie wynikach teoretycznej hydrokinetyki XXI. O natężeniach wywołanych nierównym ogrzaniem wewnętrznej i zewnętrznej ściany rury XXIV. O sile pociągowej parowozu przy rozpędzie pociągu XLII. Z Pierwszego Międzynarodowego Kongresu Mechaniki Technicznej w Delft XLII. Kryteria stałości równowagi i ich stosunek do statyki układów sprężystych XLIV. W sprawie pewnego „wzoru na wyboeczenie niesprężyste“ XLIV. Kilka słów o istocie i t. zw. „prawach“ tarcia XLIV. Refleksje na temat hydrauliki XLIV. — **Jamróz St.** Pomiar przebiegu natężeń w przewodzie wiertniczym XLIII. — **Lan-grod A.** O sile pociągowej parowozu przy rozpędzie pociągu XLII. — **Milkowski K.** Największa osiągalna prędkość podnoszenia w parowych maszynach wyciągowych XXXVIII. — **Mozer W.** Do artykułu prof. Hubera: „O sile pociągowej parowozu przy rozpędzie pociągu“ XLII. — **Pomianowski K.** Obliczenie najkorzystniejszych rozmiarów rur pod wysokim ciśnieniem XXXIV. — **Wertenstein.** O technice próżni XLIII.

MELJORACJE ROLNE.

Blauth J. Analiza mechaniczna ziemi do oznaczenia odstępu drenów XX. Nawodnienia w południowej Rosji XX. Oznaczenie odstępu drenów w Worobinie, w guberni Wołyńskiej XX. Upust do namulenia z ochroną przeciw odpadkom naftowym XX. Ścieki polne XXIV. Dreny betonowe i gliniane XXVI. Średnica drenów XXVIII. Głębokość drenowania XXIX. Dreny cementowe i gliniane XXXI. Beton w torfie XXXII. — **Jankowski J.** Rozwój robót wodnych i meljoracyjnych w Węgrzech XX. Czynności krajowego Biura meljoracyjnego XXX. Czynności krajowego Biura meljoracyjnego XXXI. — **Kornella A.** Osuszenie i namulenie bagien nadniestrzańskich między Hordynią a Terszakowem XXI. Odwodnianie torfowisk dla celów kultury XXIII. — **Łopuszański J.** Nowsze nawodnienia łąk w Bawarii i Czechach XXX. O nowej metodzie oznaczenia rozstawu drenów XXX. — **Pomiano-wski K.** Gospodarstwo rybne XL. — **Rożański A.** Meljoracje rolnicze w Czechach XLIV. — **Stobiecki St.** O korzyściach drenowania XX.

METALOGRAFJA.

Anczyc St. O blachach kotłowych XLIV. Próba blach kotłowych z próbką szybko ostudzoną XLIV. — **Broniewski W.** Le Chatelier Henry: O automatycznie rejestrującym aparacie XXXI. — **Feszczenko-Czopiński S.** Ulepszanie miejsc spawanych elektrycznie drogą obróbki termicznej XLIV. — **Gayczak T.** Elektryczne spawanie lukowe w zastosowaniu do naprawy i budowy kotłów parowych XLIV.

MIERNICTWO.

Arlet W. Rzut oka na metody wymierzania podstaw geodezyjnych, ze szczególnem uwzględnieniem metody użytej przy wymierzeniu podstawy, przechodzącej przez tunel Simplonński XXIV. — **Barczewski W.** Rektyfikacja ksiąg gruntowych XXV. Kataster austriacki XLIII. — **Bezimien-nie.** Projekt zasadniczych skal dla nowych zdjęć Rzeczypospolitej Polskiej XLI. — **Blauth J.** Niwelacja dwiema latami XXI. — **Gończarczyk A.** Kilka słów o tyczeniu luków XXIX. — **Grabowski Ł.** O metodzie, podanej przez Krügera, zapomocą której spostrzeżenia, zawarunkowane wyrównywa się wedle dwu kolejnych grup warunków i o geometrycznej interpretacji istoty tej metody XLIV. — **Kierniakiewicz I.** Weinanie wstecz stołem i błąd przyłożenia linealu XLIII. — **Kornmann S.** O sporządzaniu planów katastralnych przez aut. inżynierów cywilnych XXIV. — **Krudysz J.** O komasacji gruntów XXIV. — **Kubala J.** Nowy przyrząd do wypośredniczenia warstwie XX. — **Kubik-Horodyński G.** Jeszcze o katastrze austriackim XLIII. —

Latinek St. Nowy typ teodolitu bez noniusza i sposób jego użycia XLII. Ustalenie normalnego poziomu niwelacyjnego dla Polski XLII. Prace miernicze przy budowie przegród dolinowych XLIII. W sprawie katastru austriackiego XLIII. — **Lewicki A.** Spółrzędne kopca Unji Lubelskiej we Lwowie XXII. — **Niedzielski T. II.** Zjazd Międzynarodowej Unji Geodezyjnej i Geofizycznej w Madrycie w październiku 1924 r. XLIII. Analiza cen do robót pomiarowych XLI. — **Pawlik St.** Teoria i praktyka pomiaru i podziału pól w gospodarstwach ziem polskich XXVI. — **Rauch L.** O wyrównaniu sposobem graficznym spółrzędnych punktów IV. rzędu XXIII. Z teorii trasowania kopeów XXIV. — **Stella-Sawicki I.** Graficzne wyznaczenie średniej arytmetycznej, oraz wyrównanie figur błędu metodą prof. dr. A. Tichy'ego XXXV. — **Weigel K.** Wykreślne wyrównanie, przy trygonometrycznym oznaczeniu punktów przez wecinanie XXVIII. Zasady przeprowadzenia pomiaru krajów, z szczególnem uwzględnieniem projektu pomiaru Polski XXXVI. Uwagi dotyczące sieci triangulacyjnych, wyrównywanych metodą spostrzeżeń zawarunkowanych XLI. Zastosowanie spostrzeżeń zawarunkowanych z niewiadomymi w triangulacji XLII. — **Wereszczyński T.** Fotografia lotnicza dla celów pomiarowych XLIII. **Wojtan W.** Tachymetr uniwersalny prof. Laski XXIV. Pryzmat do tyczenia linii prostych XXIV. Nowa instrukcja miernicza XXXIX.

MINERALOGJA.

Morozewicz J. Granit tatrzański i problem jego użyteczności technicznej XXXII. — **Wiśniowski T.** Znaczenie praktyki inżynierskiej w rozwoju geologii XXXI.

MOSTY.

Balicki W. O obliczaniu ciósów łożyskowych dla większych mostów XXVII. — **Bryła St.** O przekroczeniach większych dróg wodnych XXXI. Mosty żelazne w Europie i Ameryce XXXII. Mosty żelazne o kracie bezprzekątniowej XXXII. Przybliżone obliczenie mostów belkowych połączonych sztywnie z podporami XXXVII. Parę słów o naszych przepisach budowy mostów XLIII. — **Chmielewiec A.** Najkorzystniejszy kształt osi wieszara o zmiennym przekroju XLIII. — **Chróścielewski A.** Wzmacnianie mostów żelaznych XL. — **Czaplicki H.** Mosty żelazno-betonowe systemu Hennebique'a na drogach krajowych i powiatowych w Galicji XXV. — **Dolnicki M.** W sprawie naszych przepisów budowy mostów drogowych XLIV. — **Feliksiewicz R.** Most w Rudawie koło Krakowa XXXII. — **Francos J.** Przewoźny most drewniany kratowy własnego systemu i zastosowanie tego systemu przy konstrukcjach dachowych XLII. — **Hirschberg O.** Odbudowa mostu drogowego przez San w Przemyśle XLII. — **Krüger A.** Największe mosty sklepienie w Polsce XLI. — **Kunicki St.** W sprawie rozporządzeń mostowych Min. Kol. Żel. XLI. W sprawie rozporządzeń mostowych Min. Kol. Żel. XLII. — **Kuryłło A.** Budowa mostu żelbetowego na rzece Jandy w Trégnier (Bretania) XXXIX. Nowy most na Wiśle w Krakowie XLIII. — **Marcichowski M.** Most „Odrodzenia“ w Rzymie XXXI. — **Pareński A.** Teoria ustrojów rusztowych wielokrotnych XLII. — **Rapaczyński M.** Most żelazno-betonowy na Strwiążu w Berechach Dolnych XLII. Opis wykonanych mostów (w obrębie O. D. R. P. Lwów) w Lisku, Postolowie, Tarnawie Doln., Dąbrówce i Ustrzykach Dolnych XLIV. Drewniany most kratowy systemu inż. Rečmiewskiego na Sanie w Lisku XLIV. — **Skibiński K.** Teoretyczne uzasadnienie korzyści stosowania poprzeczek przy mostach belkowych XLI. — **Suwada A.** Nowy most na Wiśle w Krakowie XLIII. — **Thullie M.** W sprawie rozporządzeń mostowych Min. Kol. Żel. XLI.

NOMOGRAFJA.

Ulkowski F. O nomografii XXIII. O dwóch nomogramach tachymetrycznych prof. Dr. W. Łaski XXIV.

NORMALIZACJA.

Aulich W. Podstawy racjonalnej normalizacji XLII. — **Hauswald E.** Normalizacja XLIII. — **Jaskólski J.** Projekt normalizacji wyrobów drzewnych XLII. Projekt normalizacji wyrobów drzewnych dla celów budowlanych XLIII. — **Langrod A.** Uwagi do normalizacji wzorców dla prób na rozciąganie XLIV.

OBRABIARKI.

Bily K. Przyczynek do technologii narzędzi do cięcia XXIII. — **Humnicki A.** Zarys teorii samoprząsnicy obrózkowej XXV.

ORGANIZACJA PRACY.

Biegeleisen B. Nowe zasady organizacji pracy technicznej w Ameryce XXXII. — **Hauswald E.** Organizacja i zarząd przedsiębiorstw XXII. I. Międzynarodowy Kongres naukowej administracji XLII. Nowoczesna organizacja robót w budownictwie XLIII. Naukowa organizacja systemu Taylora XLIV. — **Krüger A.** Organizacja nowoczesnego zakładu przemysłowego XXIV.

ORGANIZACJA WŁADZ PUBLICZNYCH.

Altenberg M. Reforma Centralnego Biura hydrograficznego XXV. — **A. W.** Jaką powinna być organizacja służby drogowej P. K. P. XLIV. — **Bezimiennie.** O reorganizację miejskiego Urzędu budowniczego we Lwowie XXX. — **Barszczewski J.** Uwagi w sprawie organizacji polskich Kolei państwowych XLIII. — **Bielski R.** Kilka słów o organizacji zarządów drogowych w Polsce XXXVII. — **Blum F.** Organizacja zarządów drogowych w Polsce XXXVII. — **Domaszewski J.** Międzynarodowe organizacje kolejowe w Europie XLIII. — **Gawron K.** Nadzór nad kotłami parowymi w Polsce XXXVIII. — **Gąsiorowski K.** Zarys organizacji władz przemysłowych XXXVI. — **Geisler M.** Parę uwag w sprawie projektów organizacji władz technicznych w Polsce XXXVIII. — **Hauswald E.** O ustroju miejskich urzędów technicznych XXIV. Uwagi o administracji ogólnej i technicznej w Polsce XXXV. — **Hirschberg O.** Organizacja władz technicznych XII. Zarząd budynkami państwowymi XLII. — **Koło inż. drog.** Memorjał Kola Inżynierów Drogowców Woj. Białostockiego w sprawie zamierzonej reorganizacji zarządów drogowych XLII. — **Kornman S.** O ustroju miejskich urzędów technicznych XXIV. — **Koziołkowski St.** Urzędy drogowe I. instancji XII. — **Krug.** Kilka uwag o organizacji władz technicznych w Polsce XXXVIII. O organizacji władz technicznych w Polsce XXXVIII. — **Krüger A.** Organizacja, czy dezorganizacja Polskich Kolei państwowych XLIII. — **Kühnel A.** Organizacja administracji technicznej miejskiej XXXVI. — **Nadolski O.** Ministerstwo Spraw technicznych XLII. Ustawa o wykonywaniu praktyki inżynierskiej i o Izbach inżynierskich XLIII. — **Nestorowicz M.** Ustrój administracji drogowej w Polsce XLIII. — **Pruchnik J.** O organizacji i działalności Min. Rob. Publ. XXXVII. Kilka uwag w sprawie organizacji władz technicznych w Polsce XXXVIII. — **Przewirski F.** Uwagi do projektu o wykonywaniu praktyki inżynierskiej i o Izbach inżynierskich XLIII. **P. T. P.** Sprawozdanie Komisji wybranej przez Tow. Pol., o organizacji Urzędu budowniczego miejskiego we Lwowie XXVIII. Zarys organizacji władz technicznych w Państwie Polskiem opracowany przez Komisję administracyjną Polskiego Tow. Pol. XXXVI. — Memorjał P. T. P. we Lwowie w sprawie organizacji administracji technicznej Rzeczypospolitej Pol-

skiej XII. — **Rybczyński M.** Administracja techniczna w Polsce XXXVI. Ogólne zasady organizacji Ministerstwa Spraw technicznych XXXVI. Zarys organizacji Ministerstwa Spraw technicznych XXXVI. Likwidacja Ministerstwa Robót publicznych XLIV. — **Rybicki S.** Organizacja służby technicznej w nowożytnem Państwie XXXV. Zarys organizacji Ministerstwa komunikacji XXXVI. — **Skwarczyński W.** Samoistne władze techniczne XXXVII. — **Warcioł S.** W sprawie organizacji administracji drogowej w Polsce. — **Zipser K.** Państwowa Rada kolejowa XI.

POMIARY WODNE.

Born A. Badania objętości materiału unoszonego Wisłą pod Toruniem. — **Dębski K.** W sprawie wzoru na obliczenie największej objętości przepływu wody w rzekach XLIV. — **Haponowicz N.** Teoria krzywych spiętrzenia XXXV. — **Ingarden R.** Powodziowa woda Wisły pod Krakowem XXIV. — **Jankowski J.** Uwagi o nowszych wzorach do obliczania przepływu wody i oznaczania profilów normalnych rzek XXIII. — **J. J.** Uproszczony wzór do obliczania przepływu wody w kanałach betonowych XXVI. Obliczenie długości przewалу wody w kanałach burzowych XXVI. — **Konopka A.** Nowe typy wodoskazów samokreślonych XXX. — **Kwiatkowski J.** Jak długo stoją lody na Wiśle XLIV. — **Lange J.** Postępowanie przy pomiarze przepływu cieczy przez rury główne o wielkiej średnicy zapomocą wodomierza o małym kalibrze XXVI. — **Łopuszański J.** Rozważania nad dokładnością wzoru używanego w praktyce na wypływ cieczy z naczynia przez otwór kołowy XXXIII. — **Matakiewicz M.** Próby ustawienia wzorów empirycznych na przepływ wody w korytach naturalnych XXIV. Nowsze badania empiryczne nad związkiem elementów ruchu w łożyskach przyrodzonych XXVIII. Zakład doświadczalny centralnego Biura hydrograficznego w Wiedniu i wyniki jego badań XXXV. Badania nad związkiem między chęcią średnią i powierzchniową w łożyskach rzecznych XXXVI. Nowa metoda obrachowania spiętrzenia przy moście XI. — **M. R.** Notatki hydrograficzne z lata 1913 r., jako ilustracja klęski nieurodaju XXXI. — **Pareński A.** Nowe sposoby obliczania czasów trwania stanów wód XLII. Objętość przepływu w rzekach i potokach. Obliczenie wielkiej wody XLIII. — **Pawłowski S.** Prędkość fali wezbrania w górnym dorzeczu Wisły XXIX. — **Pomianowski K.** Roczne sumy opadu i odpływu w Karpatach środkowych XLIII. — **Rosłowski R.** Krzywe depresyjne XXIV. Nowsze badania ruchu wody w głębiej XXV. O wydajności i oddziaływaniu studzien XXVI. — **Rybczyński M.** Kryterjum dla obliczania światła mostów XLIV. — **Zubrzycki T.** Wezbrania w dorzeczu Wisły XLIII. Służba hydrograficzna w Polsce XLIII. Przebieg i charakter wezbrań XLIII. W sprawie organizacji spostrzeżeń opadowych w Polsce XLIII.

POMPY.

B. St. Pompa Humphrey'a XXIX. — **Ciechanowski Z.** O szybkobieżnych pompach tłokowych XXVIII. — **Fuchs Z.** Zasada „molekularnej” pompy Gaede'go XXXI. — **Hornicki Z.** Pomysł pompy ssąco-tłoczącej bez wentyli, o podwójnem działaniu XXIII. — **Witkiewicz R.** Pompa Humphrey'a XXXI.

PORTY.

Rummel J. Porty dla Polski XI.

PRZEMYSŁ.

Anczyc S. Rozwój przemysłu w Ameryce XXII. Badanie materiałów w zakładach przemysłowych XLIII. — **Bryła S.** Z wycieczki do Ameryki XLII. — **Czeżowski A.** Kilka słów o budowie fabryki celulozy i papieru w Za-

slawiu koło Zagórza w Małopolsce XLII. — **Hauswald E.** Zakłady przemysłowe w Sierszy XXXI. Wycieczka Wydziału mechanicznego na Górny Śląsk XLII. Wynalazki i patenty XLII. Metody fabrykacji ciągłej w zakładach Forda XLIII. Wpływ wydajności i stopnia zatrudnienia na rentowność przemysłu XLIII. Zadanie administracji przemysłowej XLIV. — **I. D. Z.** Wycieczki do Czerlan XXIX. — **Ihnatowicz K.** Kilka uwag o produkcji terpeniny u nas i gdzieindziej XXIX. — **Kolischer A.** Organizacja monopolu tytoniowego w Polsce XLII. — **Nadolski O.** Uzdrawienie i organizacja polskich państwowych zakładów zdrojowych XLII. — **Nawratil A.** W sprawie wyrobu zapalek XXXVIII. — **Osiński M.** Pokaz bawarskiego przemysłu w Monachjum 1912 r. XXX. — **Pawlewski B.** Przemysł żywnościowy XXX. — **Seifert M.** Kilka uwag o rentowności zakładów gazowych XXIX. — **Suchowiak W.** Kartele i rozwój fabrycznego przemysłu maszynowego w Austro-Węgrzech i w Galicji XXX. — **Świeżawski T.** Sprawność techniczna fabryk maszyn XLIII.

PSYCHOTECHNIKA.

Dąbrowski A. Laboratorium psychotechniczne Tow. tramwajów i autobusów w Paryżu XLIV. — **Geisler E.** Psychotechnika, jej cele i drogi XLIV. — **G. E.** Psychotechnika w Polsce XLIV. — **Zawirski Z.** Podstawy psychotechniki i jej rozwój XLIV.

REGULACJA RZEK.

Ingarden R. Regulacja i kanalizacja Wisły i Sanu a kanał „Wisła-Dniestr“ XXXV. — **Kędzior A.** W sprawie regulacji rzek kanałowych XXII. Zabezpieczenie Krakowa i okolicy od powodzi XXIV. — **Marcichowski M.** Ubezpieczenie brzegów betonem XXV. — **Matakiewicz M.** Regulacja rzek i urządzeń dla żeglugi w połudn. Niemczech, Szwajcarii i Vorarlbergu XXI. — **Pietruszewski W.** Próby badania ekonomii faszynowych budowli wodnych XLIV. — **Rybczyński M.** Wpływ systematycznej regulacji rzek na stan wód wglębnych XXXIV. — Żegluga śródlądowa i regulacja rzek w ustawodawstwie sejmów polskich XXXIV. — **Tillinger T.** Uwagi w mechanicznym pogłębianiu rzek w Polsce XLIV.

ROBOTY ZIEMNE.

Folkiewski K. Ubezpieczenie brzegów, skarp, grobli i t. p. systemu Déconville XXIX. — **Kühnel A.** Rozsadzanie skał tlenem ciekłym XLIII. — **Łuszczki M.** Metoda wykresowa obliczania powierzchni figur płaskich i kubatury wycinków trasy w robocie ziemnej XLI. — **Marcichowski M.** Ubezpieczenie brzegów betonem XXX. — **Seremet J.** Graficzne wyznaczenie szerokości, powierzchni i długości skarp przekrojów poprzecznych XXXII. — **Skibiński K.** O stosowaniu murów podporowych w przekopach XXXVI. — **Urbański T.** Stacje doświadczalne do badań materiałów wybuchowych górniczych XLIII.

RÓŻNE.

Broniewski W. Nauka ścisła i nauka stosowana XXXII. — **Eberman L.** Maszyny pomocnicze na statkach motorowych XXXVII. — **Gołogórski T.** Czystość ciecigi w maszynach żniwnych XXVII. — **Herzberg E.** Mechanizmy nowoczesnych maszyn narzędziowych, służące do zmiany liczby obrotów, oraz wielkości przesuwu XXVIII. — **Huber M.** Rola teorii w umiejętnościach technicznych XXX. — **Krasucki L.** Rzeki Poprad i Dunajec jako granice Państwa XLIII. — **Krauze J.** Badania plugów motorowych XXXIV. — **Maurizio A.** Technika i rośliny użytkowe XXIX. — **Motylewski Z.** „Minimax“, nowy przyrząd ręczny do gaszenia pożarów XXIII. — **Nawratil A.** O gorzkim kasztanie i jego produktach XXXV. — **Niesio-**

łowski W. Wiedza i nauka — technika i kultura XLII. — **Pareński A.** Uwagi o recenzjach i krytykach XLIII. — **Rosinkiewicz B. K.** Maszyny zecerskie XXXII. — **Rotherth A.** O wykonywaniu rysunków warsztatowych w fabrykach maszyn XXVIII. — **Rubinowicz W.** O zasadzie przyczynowości XLII. — **Tyrowicz J.** Nowsze maszyny i przyrządy używane w kuźniach XXIV. — **Weber J.** Zakłady fabryczne warszawskiej Spółki akcyjnej budowy parowozów. B) Część mechaniczna XLI. — **Widerszał M.** Naukowe podstawy techniki XL. — **Wowkonowicz R.** Postępy gazowego światła żarowego XXVI.

SAMOCHODY.

Hauswald E. Moc motorów jako podstawa opłat automobilowych XXXVIII. Metoda fabrykacji ciągłej w zakładach Forda XLIII.

SILNIKI SPALINOWE.

Anczyc S. Motory poruszane gazem generatorowodnym XXII. — **Chrzanowski W.** O spalaniu gazów w garncach turbin gazowych XXV. Palowanie gazów spalonych podczas wydmuchu u gazowych maszyn XXVI. — **Eberman L.** Nowe motory ropowe XXVI. Motory Diesla do popędu okrętów XXX. — **Franke J. N.** O motorach spirytusowych XXI. — **Golczewski S.** O działalności termicznej silników spalinowych XLII. — Motoryczne spalanie paliw płynnych XLII. — **Lutosławski M.** Postęp w budowie i zastosowaniu motorów Diesla XX. — **Sochacki Z.** Rozwój motorów cieplikowych w ostatnich latach XXVII. — **Szaynok W.** Nowy przyrząd do nadzoru ruchu motorów XXXI. — **Toepfer K.** Wytyczne konstrukcji nowoczesnych silników Diesla XLIV. — **Witkiewicz R.** Paliwa dla motorów Diesla XXXII. Wystawa silników we Lwowie XXXII. Nowe motory dwutaktowe XXXIII.

SŁOWNICTWO TECHNICZNE.

Anczyc S. W sprawie słownictwa podręcznika „Technik“ XXIII. — **Birkenmajer L.** Dawne słownictwo techniczne polskie XXI, XXII. O terminologii używanej w oznaczaniu różnej własności owiec, runa i wełny XXII. — **Drewnowski K.** W sprawie słownictwa elektrotechnicznego XXVI. — **Marcichowski M.** O nazwę betonu XXVIII. — **Obrębowicz K.** Ze słownictwa kolejniczego XXIII, XXIV. W sprawie słownictwa podręcznika „Technik“ XXIV. — **Pawlewski B.** Ze słownictwa technicznego XXXIX. — **Prąglowski A.** O słownictwo techniczne XLIII. — **Skibiński K.** Ze słownictwa kolejniczego XXIV. — **Stadtmüller K.** Słownictwo rzemieślnicze XL. O sposobach usunięcia gwary rzemieślniczej ze słownictwa technicznego polskiego XL. Rozwój polskiego słownictwa rzemieślniczego XLII. O zasady polskiej terminologii żeglarskiej XLIII.

STATYKA BUDOWLI.

Baecker T. Wpływ sposobu podparcia belek prostych na natężenie dodatkowe z powodu zmian temperatury XXVI. — **Balicki W.** Studium nad belkami z drugorzędnym zawieszeniem XX. Linje wpływowe dla belek trzypasowych wspornikowych XXI. Linje wpływowe dla belek kratowych prostych, narażonych na siły poziome XXII. Wykreślony sposób uzyskania linii wpływowych dla belek kratowych prostych, narażonych na siły poziome XXIII. Obliczanie belek układu prof. Vierendeel'a XXVII. — **Bełzecki S.** Układy prętów w połączeniach sztywnych XLIV. — **Bryła S.** Przyczynek do uogólnienia pojęć płaszczynowych statyki budowli XXVII. Obliczanie kopuł płaszczynowych XXVIII. Obliczanie belek w kracie czworokątnej metodą Ed. Joyant'a XXVIII. Obliczanie wykresne belek o kracie czworokątnej XXVIII. Tworzenie systemów

statycznie wyznaczalnych zapomocą kratownicy rozszerzonej XXIX. Systemy dachów więzwarowych jako kratownicy przestrzenne XXIX. Teoria belek dwukrotnie wzmocnionych XXIX. Teoria potrójnych wiązań wiszących XXXI. Obliczanie belek statycznie niewyznaczalnych metodą Baszyńskiego XXXVI. — **Brzozowski S.** Belka obustronnie sprężyste utwierdzona o dowolnej sztywności „n” i jej zastosowanie do obliczania ram i belek ciągłych XLI. — **Chmielowiec A.** Wykres największych sił poprzecznych w belce prostej z poprzecznkami XLIV. — **Czopowski H.** Słów kilka o wyboczeniu sprężystem XLII. — **Czyżowski R.** Graficzny sposób obliczania oddziaływań i momentów gięcia belki trzykrotnie podpartej XL. — **Gruszka W.** Belka prosta pod działaniem ruchomego układu ciężarów skupionych XLII. — **Haponowicz N.** Natężenia w trójkątnych murach oporowych XXXI. — **Huber M.** Prosty sposób obliczenia płyt prostokątnych, swobodnie podpartych wzdłuż całego obwodu XXXVII. O „wydatności” przekroju bezpiecznego belki zginanej XL. Wpływ grubości ściany obciążającej na natężenie płyty stropowej XLII. Z teorii belki ciągłej XLIII. W sprawie państwowych norm dla naprężeń dopuszczalnych XLIII. — **Jasiński M.** Wyznaczenie linii wpływowych dla belek ciągłych bezprzegubowych na sprężyste ugiętnych podporach XXXVI. Linie wpływowe sił zewnętrznych dla belek ciągłych kratowych XXXVIII. — **Kaufman S.** O wyboczeniu prętów sprężyste utwierdzonych XLIII. Pręty ciśnione pod działaniem sił zginających XLIII. — **Kluz T.** Tablice do statycznego obliczenia dźwigarów żelaznych XLIV. — **Kłos C.** Materiały do projektowania i obliczania bezprzegubowych łuków parabolicznych, ze specjalnem uwzględnieniem łuków żelbetowych XLI. — **Kozieł J.** Obliczenie statyczne komina 35 m wysokiego XXV. — **Kuryłło A. - Thullie M.** O wyznaczeniu parcia ziemi sposobem Färbera XXXVIII. — **Marcichowski M.** Ramy w budownictwie betonowym XXX. — **Pareński A.** Zastosowanie kinematyki do wyrażania i obliczania równowagi zespołów budowlanych XLI. — **Pazirski S.** Wzory do obliczania ramy pojedynczej bezprzegubowej XXXI. — **Rychter J.** Wykreślenie krzywej sznurowej dla obciążenia jednostajnie zmiennego XXII. — **Thullie M. - Kuryłło A.** O wyznaczaniu parcia ziemi sposobem Färbera XXXVIII. — **Thullie M.** Ciśnienie ciał sypkich XXXVIII. Słupy żelazne obetonowane XLIV. — **Ulkowski F.** Tablica wykresowa dla obliczania wymiarów dźwigarów, stropów i balkonów XXIII. — **Vetulani K.** Wyznaczenie natężeń normalnych w łukach płaskich XXIX. Wyznaczenie natężeń normalnych w łukach płaskich XXXI. — **Wierzbicki L.** Obliczanie zbiorników (pionowych, okrągłych) dla cieczy XL.

SZKOLNICTWO TECHNICZNE.

Anczyc St. Pięćdziesięciolecie Towarzystwa Bratniej Pomocy Sluchaczy Politechniki we Lwowie XXX. Nowe przepisy o doktoratach XLIII. Laboratorium maszynowe Szkoły Politechnicznej we Lwowie XXXI. — **Augustowski J.** Z wystawy prac sluchaczy Lwowskiej Politechniki, urządzonej z okazji V-go Zjazdu Techników polskich we Lwowie XXIX. — **Balicki W.** Kilka uwag o kursach inżynierskich XXX. — **Bily K.** Cel i znaczenie pracy ręcznej w warsztatach szkolnych XLI. — **Bryła St.** Wystawa prac studentów technicznych szkół w Londynie XXX. — **Dalbör B.** Kurs zawodowy dla monterów instalacji gazowych we Lwowie XXXI. — **Drewnowski K.** Kursy zawodowe dla dozorców urządzeń elektrycznych i obsługujących kotły w Boryslawiu XXXI. — **Drexler I.** Seminarjum dla techników miejskich w Berlinie XXXI. — **Hauswald E.** Zasady kształcenia techników XXVIII. I. Kurs

naukowy dla inżynierów-mechaników na Politechnice XXX. Kształcenie techników zagranicą XXX. II. Egzamin państwowy na Wydziale budowy maszyn XXX. Wnioski Towarzystwa austr. inż. i arch. w sprawie reformy Politechnik w Austrii XXXI. Reforma Politechnik zagranicą XLI. Szkoły wyższe w Stanach Zjednoczonych XLI. — **Ihnatowicz K.** Inżynier, czy doktor nauk technicznych XXX. — **Kamiński Z.** Szkoła górnicza w Dąbrowie na Śląsku austr. XXXI. — **Kilar B.** O życie nauki XLIII. — **Krüger A.** Zasady kształcenia techników XXIX. — **Krzyczkowski D.** Szkoły przemysłowe. (Szkic organizacji zarządu szkolnictwa przemysłowego w przyszłym Państwie Polskim) XXXVI. — **Kühnel A.** Kurs dla techników miejskich w Dreźnie XXX. — **Łasiński W.** Inżynier, czy doktor nauk technicznych XXX. — **Łopuszański J.** O potrzebie reformy studjów na Wydziale komunikacyjnym Politechniki Lwowskiej XLIII. — **Marcichowski M.** Zasady kształcenia techników XXIX. **Maurizio A.** O stanie Politechnik w Austrii XXX. — **P. L.** Adres Politechniki Lwowskiej do Uniwersytetu Padeuskiego XL. — **Socha M.** Zasady ustroju szkół przemysłowych dokształcających dla praktykantów zawodowych w Polsce XL. — **Stefanowski B.** Projekt laboratorium maszynowego Politechniki we Lwowie XXXI. — **Thullie M.** Projekt organizacji Szkół politechnicznych XXXVII. — **Witkiewicz R.** Zadania laboratorium maszynowego Politechniki XL.

TECHNIKA CIEPLNA.

Biegeleisen B. Rozwój metod opalania XXIV. Obliczenie strat ciepła budynków XXV. O postęпах techniki ogrzewania i wentylacji XXVIII. — **Eberman L.** Brak a marnowanie paliwa u nas XXXVIII. — **Fiedler T.** Sprawa sztucznego oziębiania w Polsce XXXVIII. O regeneracji ciepła XLIV. — **Gayczak T.** Organizacja akcji cieplnej na kolejach XLI. — **Golczewski St.** Nomogram wzoru Hudlera z zakresu techniki ogrzewania XLIV. — **Goldstein I.** Sposoby lepszego wykorzystania paliwa na parowozach i zużytkowanie ciepła odpadowego XLI. — **Gostkowski R.** Znaczenie ropy opalowej dla kolei galicyjskich XXI. — **Hauswald E.** Wady mieszkań pod względem ciepła XXXIV. — **Krzyczkowski D.** Literatura zagraniczna z zakresu oszczędnościowej gospodarki cieplnej i paliwowej XLI. **Langrod A.** Znaczenie wielkości powierzchni ogrzewalnej dla wydajności i sprawności kotłów parowych XXXII. — **Niemczynowski T.** Temperatury zastępcze przebiegów oscylacyjnych XLIII. Teoretyczne podstawy chłodzenia cylindrów maszyn XLIII. Ruch ciepła w kotle XLIV. Opór warstwy węgla XLIV. — **Rosental W.** Organizacja energetycznej akcji w Polsce XLIV. — **S.** Próby opalania lokomotyw produktami ropy, wykonane w okręgu Lwowskiej Dyrekcji kolei państwowych XXI. — **Stefanowski B.** Pomiar temperatury w urządzeniach technicznych XXXI. — **Szaynok W.** Bezplomienne palowiska XXXII. **Wieleżyński M.** Metody używane do oznaczania wartości opalowej produktów naftowych XXI. — **Witkiewicz R.** Zestawienie sposobów oszczędnościowej gospodarki cieplnej w zakładach parowych XL. Literatura zagraniczna z zakresu oszczędnościowej gospodarki cieplnej i paliwowej XL. Użycie pary odłotowej do ogrzewnictwa i przenoszenie na odległość XLIV.

TECHNOLOGJA MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH.

Bily K. O nowszych materiałach, mających zastosowanie w budownictwie maszynowym i warsztacie XXIII. Stal szybko-sprężna XXVI. — **Marcichowski M.** Wydajność betonu XXVII, XXX. Mieszanie betonu XXIX. — **Mołczański W.** Wpływ czasowego obniżenia temperatury na przebieg wiązania portland-cementu XXX. — **Pawlewski B.** O dachówce cementowej XXIII.

TELEFONJA I TELEGRAFJA.

Machalski H. Telegraf bez drutu XXIII. — **Makarowicz I. H.** Kilka słów o telefonach automatycznych XXX. **Malarski T.** O radjotelegrafii XXXIX.

TUNELE.

Krüger A. Projekt tuneli podmorskich na drogach żelaznych Europy XXXVI. — **Kühnel A.** Rozsadzanie skal tlenem ciekłym XLIII. — **Marcichowski M.** Przeprowadzenie tunelu kolei miejskiej pod Sekwaną w Paryżu XXV. — **Skibiński K.** Wiertarki używane przy budowie tunelów XXX. — **Urbański T.** Stacje doświadczalne do badań materiałów wybuchowych górniczych XLIII.

TURBINY.

Aulich W. Ewolucja form konstrukcyjnych w budowie turbin wodnych, jako skutek wzajemnych wpływów teorii i praktyki XXXVI. O pewnym sposobie wykreślnym, użytecznym przy konstrukcji łopatek turbin promienionych XXXVI. — **Broszko M.** Ewolucja form konstrukcyjnych w budowie turbin wodnych, jako skutek wzajemnych wpływów teorii i praktyki XXXVII. — **Ciechanowski Z.** Turbina parowa Tesli XXIX. — **Graf W.** Amerykańskie a europejskie turbiny wodne XLIII. — **Hauswald E.** O turbinach parowych XXIII.

USTAWY.

Anczyc St. Nowe przepisy o doktoratach XLIII. — **Dzieślewski R.** Ustawa o ochronie nazwy zawodowej „inżynier” XXXVII. — **Gąsiorowski K.** Projekt ustawy o instytucji cywilnych inżynierów i geometrów XXXVII. — **Matakiewicz M.** Projekt noweli kanałowej XXX. Ankieta w sprawie ustawy wodnej XXXVIII. — **Nadolski O.** Ustawa o wykonywaniu praktyki inżynierskiej i o Izbach inżynierskich XLIII. — **Przewirski F.** Uwagi do projektu o wykonywaniu praktyki inżynierskiej i o Izbach inżynierskich XLIII. — **P. T. P.** Opinia P. Tow. Polit. w sprawie rządowego projektu ustawy wodnej XXXI. — **Rożański A.** W sprawie projektowanych zmian krajowej ustawy wodnej XXIX. Ustawa z dnia 21. września 1922 r. w przedmiocie tytułu inżyniera XL.

WIERTNICTWO I PRZEMYSŁ NAFTOWY.

Bielski T. Z konstrukcyj wiertniczych XLIII. — **Gałecki W.** Eksploatacja rządowa ropy w Comodico Rivadaria (Argentyna) XL. **Gawliński M.** O badaniach geofizycznych w zastosowaniu praktycznym XLIII. — **Gruszkiewicz J.** Kilka uwag o fabrykacji gazu świetlnego z odpadków naftowych XXIII. — **Jakimowski W.** Ochrona wód publicznych przed zanieczyszczeniem ropą i odpadkami naftowymi XXIX. — **Jamróz St.** O uzdrowienie przemysłu naftowego XLIII. Pomiar przebiegu natężeń w przewodzie wiertniczym XLIII. O warunkach pracy i o materiale przewodu wiertniczego w systemie kanadyjskim XLIV. — **Klimkiewicz Wł.** Uwagi porównawcze nad systemem wiertniczym kanadyjskim i pensylwańskim w Zagłębiu naftowym Bitkowskim XLIII. — **Korsak K.** Wpływ doboru liny wyciągowej na obniżenie kosztów eksploatacji ropy naftowej XLIV. — **Łukaszewski A.** Zbiorniki ziemne na ropę i ich budowa XXVII. — **Muszyński J.** Kilka uwag o wierceniu, zamykaniu wód i eksploatacji ropy w Rumunji XLIII. — **Pilkiewicz I.** Elektryfikacja Bakińskiego Zagłębia naftowego XII. — **Wieleżyński M.** Analizy kilku rop galicyjskich XXII. Pomiar ropy w zbiornikach XXII. — **Windakiewicz E.** O potrzebie głębokich wierceń w Galicji XXVII.

WODOCIĄGI.

Folkierski Wł. Wodociąg fabryczny z potoku „Bystry” w Kuźnicach XX. Wodociągi fabryczne w Kuźnicach

(Zakopane) XXII. — **Mołczański W.** O sztucznej wodzie gruntowej XXXI. — **Nadolski O.** Powstawanie i sposoby ujmowania źródeł mineralnych XXXI. — **Nowakowski K.** Zamieranie studzien wodociągowych w wodach żelazistych XXXVI. Wodociągi publiczne i ich przyszły rozwój w Polsce XII. — **Pomianowski K.** Dezynfekcja, względnie sterylizacja wody wodociągowej XXXI. — **Rodakowski Z.** Dławiki do zatykania rur wodociągowych XX. — **Rostoński R.** Zamieranie studzien wodociągowych w wodach żelazistych XXXVI. Badanie wydajności przemysłowego terenu wodociągowego w Pralkowcach XII.

WYSTAWY.

Biegeleisen B. Z wystawy higienicznej w Dreźnie XXX. — **Łopuszański J.** Międzynarodowa Konferencja energetyczna XLIV. — **Matakiewicz M.** Wrażenia z podróży do Niemiec i wystawy w Essen XI. — **Syroczyński L.** Z wystawy kijowskiej r. 1913. XXXI. — **Witkiewicz R.** Wystawa silników we Lwowie XXXII.

WYTRZYMAŁOŚĆ MATERJAŁÓW.

Anczyc S. Teorje zgniotu XII. Próba blach kotłowych z próbką szybko ostudzoną. — **Fiedler T.** O badaniach materiałów budowlanych i konstrukcyjnych XX. — **Huber M.** Właściwa praca odkształcenia jako miara wytrzymałości materiału XII. W sprawie t. zw. miary zmęczenia XLIV. — **Langrod A.** Próba blach kotłowych z próbką szybko ostudzoną XLIV. — **Marcichowski M.** Pierwsza próba wytrzymałości belek wzmocnionych drzewem XXX. — **Nechay J.** Doświadczenie nad wytrzymałością betonu XLIV.

ZABUDOWANIA POTOKÓW GÓRSKICH.

Matakiewicz M. Zabudowanie potoków górskich w Galicji XXX.

ZAKŁADY O SILE WODNEJ.

Altenberg M. O wyzyskaniu sił wodnych dla celów przenoszenia energii na odległość XXI. Opis centrali hydroelektrycznej w Hauterive w Szwajcarii XXI. Opis centrali hydroelektrycznej w Vouyry w Szwajcarii XXI. Opis urządzeń hydroelektrycznych Genewy w Chèvres XXI. O przenoszeniu energii na odległość zapomocą prądów stałych XXI. Kilka uwag o sile wodnej w Galicji XXIII. Przeniesienie siły wodnej do Lwowa z odległości 100 km XXIV. Nowe metody akumulowania wody przy zakładach hydraulicznych XXV. O elektryfikacji Galicji XXXIV. Siły wodne Galicji według katastru urzędowego XXXIV. Elektryfikacja Zagłębia Boryslawskiego XI. — **Drewnowski K.** Przeniesienie sił wodnych Rodanu do Paryża XXVII. — **Gayczak T.** W sprawie elektryfikacji kraju XXXVI. **Keller Ch.** Wyzyskanie sił wodnych na rzekach żeglownych XLIII. — **Łopuszański J.** Międzynarodowa Konferencja energetyczna XLIV. — **Mianowski L.** W sprawie centrali hydroelektrycznej i użycia energii wody w Zakopanem XXII. — **Matakiewicz M.** Z komisji wyzyskania sił wodnych XXXV. Nowe prądy i działania w budownictwie wodnym XI. — **Mazur M.** Oczyszczanie wody przy zakładach o sile wodnej zapomocą osadników XLII. — **Polański S.** Nowy projekt wyzyskania sił wodnych w Karyntji XXV. — **Pomianowski K.** Studja dla projektu centrali hydroelektrycznej w Zakopanem XXI. Dostarczenie taniej energii z rzeki Stryja dla miasta Lwowa XXIV. Teoretyczne zasady wyzyskania sił wodnych XXIV. W obronie sił wodnych naszego kraju XXXV. Projekt wstępny zakładu wodno-elektrycznego Szczawnica-Jazowsko XXIX. Elektryfikacja Zakopanego XLIV. Elektryfikacja Polski XLIV. Projekt generalny zbiornika i zakładu wodnego na Sanie w Solinie XXXIX. — **Rosental W.**

Odznaczony dyplomem honorowym
jako najwyższem odznaczeniem na wystawie budowlanej VI. Targów wschodnich we Lwowie

NIEPRZEMAKALNY

CEMENT-SICCOFIX

Goeszowskiej Fabryki Portland-Cementu Sp. Akc. w Goleszowie.

W kołach fachowych ogólnie wiadomo że dotychczas dodawano do cementu, chcąc beton uczynić nieprzemakalnym, najrozmaitsze domieszki jak cerezyt, wapnospad, emulsje bituminowe i t. d. bez osiągnięcia przez to pewnych i pożądaných wyników.

Patentem „Sicco“ chroniony, w Polsce wyłącznie w Goleszowskiej Fabryce Portland-Cementu S. A. w Goleszowie wytwarzany **Cement-Siccofix jest najlepszym gotowym do użytku, niedopuszczającym wody cementem**, nie zawierającym żadnych części składowych szkodliwych dla procesu wiązania.

Ostatnie świadectwa badań Państwowego Urzędu badania materiałów w Berlin-Dahlem wykazały następujące wyniki:

Wytrzymałość		Stosunek mieszaniny cement piasek 1 : 3	
przy przechowaniu w wodzie:		przy przechowaniu kombinowanem:	
		po 28 dniach	po 28 dniach
po 3 dniach	po 7 dniach		
na rozciąganie . . . 25.7 kg/cm ²	31.6 kg/cm ²	34.0 kg/cm ²	47.1 kg/cm ²
na ściskanie . . . 303 kg/cm ²	445 kg/cm ²	547 kg/cm ²	578 kg/cm ²

Przepuszczanie wody:

Próby przeprowadzone w Państwowym Urzędzie badania materiałów w Berlin - Dahlem wykazały, że krążki o grubości 5 cm. wykonane z mieszaniny 1 części Siccofix-Cementu z 2 i z 3 częściami żwiru, ubite ręką, przechowywane 1 dzień na powietrzu w pokoju, resztę czasu pod wodą o temperaturze pokoju badane po 7 i 28 dniach pod ciśnieniem wody aż do 3 atmosfer, dały następujące wyniki:

Wykonanie prób:

Próbki poddano początkowo przez godzinę ciśnieniu wody o 0.5 atmosfery. Ciśnienie to zwiększano co godziny o 0.8 atmosfery aż do 3 atmosfer. Odwrotną t. j. nie wystawioną na to ciśnienie stronę krążka obserwowano i stwierdzono, że

Stosunek mieszaniny	Wykonanie prób po	Wytrzymałość prób
1 część cementu + 2 części żwiru	28 dniach	Wszystkie próby były przy ciśnieniu wody 3 atmosferach nieprzemakalne.
1 część cementu + 3 części żwiru	7 dniach 28 dniach 90 dniach	

Nr. Inwent. 29

Oprócz nieprzemakalności i wyższej wytrzymałości odznacza się **Siccofix-Cement** zupełną stałością objętości przy wielkiej elastyczności, prócz tego posiada tę zaletę, że dostarczany gotowy do użytku może być przerabiany przez każdego odpowiednio pracującego robotnika budowlanego.

Siccofix-Cement, w odróżnieniu od różnych często używanych środków dodatkowych, domieszczanych do gotowego cementu portlandzkiego lub zaprawy, **nie zostaje wylugowany i nie traci wytrzymałości**, co stanowi szczególną jego zaletę.

Jak się używa Siccofix-Cementu ?

Siccofix-Cement przerabia się tak samo jak zwykły **Portland-Cement** dla normalnych robót w stosunku mieszanki od 1:3 do 1:4. Przy budowach, przy których rozechodzi się o większą wytrzymałość przeciw ciśnieniu wody, zaleca się jedynie sporządzić nieco tłściejszą mieszankę. Przy sporządzaniu betonu należy **Siccofix-Cement**, wskutek właściwości nieprzyjmowania wody, najpierw dobrze zmieszać na sucho z piaskiem albo szutrem i zacząć z nieco większą ilością wody niż **Portland-Cement**; albo też muszą być tak **Siccofix-Cement** jak i dodatki (piasek albo szuter) uprzednio równomiernie zmoczone i dobrze przemieszane.

Do czego używa się Siccofix-Cementu ?

Siccofix - Cement używa się do uszczelniania wilgotnych piwnic i t. d., jakoteż przeciw wodzie gruntowej, wodzie na powierzchni ziemi i przeciw innym napływom wody.

Siccofix - Cement używa się do uszczelniania studzien okrągłych, ścieków, następnie do uszczelniania budowy tunelów, piwnic leżakowych i innych budow podziemnych, przy których woda gruntowa albo też i działalność kwasów wchodzi w rachubę jakoteż przy kłatkach wyciągowych, szybach kopalnianych, przy pogłębianiu tychże, przy zaporach itp.

Siccofix - Cement używa się przy budowach betonowych wszelkiego rodzaju w wodzie gruntowej albo w zawierającej kwasy wodzie błotnej.

Siccofix - Cement używa się przy wytwarzaniu okrętów betonowych, wagonów i progów kolejowych, pływaków ostrzegawczych na morzu, przy budownictwie morskim i t. d.

Siccofix - Cement używa się do sporządzania naczyń betonowych wszelkiego rodzaju np. pralników, płuczek kadziowych, wanien kąpielowych, kadzi, koryt, żłobów, rur kanalizacyjnych i kablowych itp.

Z powodu większej gęstości i niedopuszczania działania wody wykazuje **Siccofix-Cement** większą odporność na działanie alkali (zasad), soli, wody morskiej jakoteż i oleji, wobec czego nadaje się on szczególnie do sporządzania naczyń dla takich płynów.

Siccofix - Cement używa się do wytwarzania płyt betonowych względnie cementowych wszelkiego rodzaju, szczególnie takich, które w użyciu są wystawione na szkodliwe działanie kwasów lub zraszanie wodą.

Siccofix - Cement używa się również do sporządzania słupów i pali, które w ziemi winne być szczególnie odporne na działanie kwasów bagnistych względnie na zmienne działanie podnoszącej się i opadającej wody.

Siccofix - Cement

nadaje się wyśmienicie do wytwarzania sztucznego marmuru i innych sztucznych kamieni, pomników, tablic ściennych i t. d. o gładkich powierzchniach, a to z powodu łatwości szlifowania i polerowania. Wreszcie zapobiega się przez użycie Siccofix-Cementu znacznym pękaniom i pryśnięciom.

Siccofix - Cement

nadaje się do robót budowlanych i do tych gałęzi fabrykacji, przy których rozchodzi się o nieprzemakalność, o zwiększoną odporność przeciw działaniu kwasów, jakoteż o pęcznienie i o skurczanie.

Sposób przerabiania Siccofix-Cementu:

Z licznych dziedzin, w których Siccofix - Cement ma zastosowanie, przytaczamy tylko cztery, ażeby objaśnić sposób przerabiania :

1. Przy sporządzaniu **nieprzemakalnego betonu** jako **tyнку** na podwalinie betonowej albo na spodnim betonie ze zwykłego cementu, wystarcza tynk albo wyprawa o grubości 3 *cm* z mieszaniny 1 części Siccofix-Cementu i 3 części żwiru albo ostroziarnistego piasku; do tego potrzeba 19 *kg* Siccofix-Cementu na 1 *m*².

Przy szczególnie silnem ciśnieniu wody zaleca się sporządzić już spodni beton z chudszej mieszaniny Siccofix-Cementu ze żwirem lub piaskiem, np. 1 do 6, ażeby w ten sposób nadać pokładowi dolnemu większą odporność.

2. Przy sporządzaniu **tyнку** (wyprawy) **na murach** wystarcza również warstwa Siccofix-Cementu zmieszanego ze żwirem lub piaskiem w stosunku 1 do 3 o grubości 3 *cm*. Powierzchnię muru, która ma być otynkowana, należy przed tynkowaniem gruntownie oczyścić, a gładkie płaszczyzny jak np. przy cemencie i piaskowcach wapnistych należy zrobić chropowatemi; następnie należy te płaszczyzny utrzymać suchą, t. zn. nie wystawiać ich na ciśnienie wody tak długo, aż tynk (wyprawa) nie osiągnie dostatecznej wytrzymałości.

Zupełnie **zbytecznem jest prasowanie** otynkowanych płaszczyzn; wystarcza zwykłe ich wygładzenie.

3. Przy **fabrykacji rur cementowych, naczyń, kadzi albo wanien kąpielowych** należy używać Siccofix-Cementu przy słabościennych konstrukcjach w nieco tłuszczejszej mieszaninie niż 1 do 3 i nie tylko jako górną warstwę, lecz wogóle w całym betonie. Przy grubościennych naczyniach, jak np. żłobach etc., można naturalnie spodni beton sporządzić ze zwykłego cementu lub z jałowszej mieszaniny Siccofix-Cementu, należy jednak w takim razie warstwę górną pokryć Siccofix-Cementem w stosunku mieszaniny 1 do 2 albo do 3 części żwiru. We wszystkich wypadkach należy zaokrąglić krawędzie i kąty, powstałe przy dnie i ścianach.
4. Przy **wszelkich robotach betonowych ubijanych (budowy nadziemne i podziemne jakoteż w górnictwie itp.)** przy których oprócz na **właściwości nieprzemakalne**, kładzie się nacisk na dobrą **elastyczność i stałość objętości**, jest Siccofix-Cement szczególnie zalecany.

Powyższe wywody udowadniają, że przez wprowadzenie **Siccofix-Cementu** do materiałów budowlanych uzyskano materiał przewyższający w dziedzinie **nieprzemakalności** wszelkie dotychczas znane materiały. Z powodu nadzwyczaj prostego sposobu użycia, wielorakiego zastosowania jakoteż względnie małej nadwyżki w cenie w stosunku do Portland-Cementu, zajmuje Siccofix-Cement pierwsze miejsce wśród materiałów dotychczas używanych dla specjalnych celów.

Projektowane w Polsce kanały transeuropejski i węglowy pod względem energetycznym XLIV. Organizacja energetycznej akcji w Polsce XLIV. — **Rybczyński M.** Kilka słów o siłach wodnych w Galicji XXIII.

ZAWODOWE.

Anczyc S. Konstruktor, czy inżynier ruchu XXXII. — **Chrzanowski W.** Stanowisko inżyniera w przemyśle fabrycznym XXXII. **Dzieślewski R.** Ustawa o ochronie nazwy zawodowej „inżynier“ XXXVII. — **Gąsiorowski K.** Projekt ustawy o instytucji cywilnych inżynierów i geomeków XXXVII. — **Hauswald E.** Inżynier w życiu społecznym XXXII. — **Kühnel A.** Autorytatywne Izby inżynierskie XXXI. Stanowisko techników w służbie miejskiej w Galicji XXXII. Inżynier komunikacji i jego prace w niektórych powieściach polskich XLII. — **Nadolski O.** Ustawa o wykonywaniu praktyki inżynierskiej i o Izbach inżynierskich XLIII. — **Przewirski F.** Uwagi do projektu o wykonywaniu praktyki inżynierskiej i o Izbach inżynierskich XLIII. — **Rożański A.** Siły techniczne przy budowie i trasie kanału spławnego w Galicji XXXII. — **Rybicki S.** Zadania polskich techników XXXV. Ustawa z dnia 21 września 1922 r. w przedmiocie tytułu inżyniera XL.

ZBIORNIKI I PRZEGRODY DOLIN.

Baecker T. O zaporze betonowej na rzece Bober obok Buchwaldu XXVII. — **Baecker L. T.** Zbiorniki wody w zachodniej Galicji XXXI. — **Bełzecki S.** Kilka słów o dokładnym obliczaniu tam XLIII. — **Latinek S.** Prace miernicze przy budowie przegród dolinowych XLIII. — **Matakwicz M.** Zawalenie się przegrody doliny Gleno we Włoszech północnych w zestawieniu z innymi katastrofami przy budowach wodnych XLII. — **Pomianowski K.** Projekt generalny zbiornika i zakładu wodnego na Sanie w Solinie XXXIX. — **Rosłowski R.** Gospodarstwo wodne w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. O budowie wysokich grobli ziemnych sposobem hydraulicznym XXVIII.

ŻEGLUGA ŚRÓDZIEMNA.

Bezimiennie. Trasa kanału spławnego Wisła-Dniestr między Krakowem a Jarosławiem XXXI. Port handlowy pod Saską Kępą w Warszawie XLIV. — **Bosiacki B.** Geneza i rozwój po wojnie ruchu towarowego, oraz wodnej gospodarki na rzekach wschodnich, przynależnych do wileńskiej Dyrekcji dróg wodnych XLI. Sprawozdanie gospodarcze i przewozowe Dyrekcji dróg wodnych za rok 1923. XLIII. — **Bryła S.** O przekroczeniach większych dróg wodnych XXXI. — **Ingarden R.** Trasa kanału żeglugi „Wisła-Dniestr“ na przestrzeni „Kraków-Kalników“ XXXI. — **Konopka A.** Ekspereci Ligi Narodów o polskich drogach wodnych XLIV. — **Krzepowski W.** Kanał spławny San-Dniestr z odnogą do Brodów XX. Kanał spławny na przestrzeni Zator-Samborek. XXII — **Kwiatkowski J.** Jak długo stoją lody na Wiśle XLIV. — **Łopuszański J.** Kilka uwag z powodu najnowszej pracy rady dworu Ingardena XXXV. **Łuczaków W.** Środkowo-europejski Kongres żeglugi śródlądowej w Konstancji nad jeziorem Bodeńskim XXXI. — **Machalski M.** Odpowiedź na artykuł inż. Władysława Sikorskiego, umieszczony w Czasopiśmie Technicznym z 5 grudnia 1912 r. pod tytułem: „Czy jest dopuszczalne zmniejszenie profilu poprzecznego kanałów galicyjskich“ XXXI. — **Matakwicz M.** Drogi wodne w Pruszech XXIII. W sprawie kanałów galicyjskich XXVIII. Kanał Panamski XXXI. Program rządowy budowy dróg wodnych w Polsce XXXVII. Drogi wodne pod Warszawą XXXVII. — **Michalewicz M.** Zniszczenie kanału Ogińskiego przez wojnę światową i jego odbudowa XLIV. — **Peszkowski K.** Żo-

rawik jednotonnowy dla żeglugi rzecznej XLIV. — **Pomianowski K.** Nowsze sposoby przekraczania spadków na kanałach spławnych XXI. W sprawie kanału Wisła-Dniestr XXX. — **Rosental W.** Projektowane w Polsce kanały transeuropejski i węglowy pod względem energetycznym XLIV. — **Rosłowski R.** W sprawie kanału galicyjskiego XXVIII. — **Rybczyński M.** Żegluga śródlądowa i regulacja rzek w ustawodawstwie sejmów polskich XXXIV. — **Schachtmajer K.** Kilka liczb dotyczących żeglugi na rzece Wiśle XLIII. — **Sikorski W.** Czy jest dopuszczalne zmniejszenie profilu poprzecznego kanałów galicyjskich XXX. — **Skałka J.** Wymiary kanału żeglugi, projektowanego z Zagłębia węglowego śląsko-dąbrowskiego do Wisły koło Torunia, z odgałęzieniami do Warszawy i Poznania XL. Droga wodna ze Śląska do Gdańska, z odgałęzieniami do Warszawy i Poznania XLI. Związek między portem morskim a wewnętrznymi drogami wodnymi w Polsce XLI. Znaczenie dróg wodnych dla żeglugi i handlu wodnego XLI. Drogi wodne w Polsce i ich znaczenie przewozowe w porównaniu z kolejami XLIII. — **Tillinger T.** Przyszła sieć dróg wodnych w Rosji XXXI. Uwagi o mechanicznym pogłębianiu rzek w Polsce XLIV. Uzasadnienie ekonomiczne budowy kanałów w Polsce XLIV. — **Tychoniewicz S.** Gospodarka na drogach wodnych w Poznańskim XLIII.

ŻELAZO-BETON.

Balicki W. Znaczenie betonu uzbrojonego XXVI. Kilka uwag o cichych stropach żelazno-betonowych XXVI. Kilka uwag o obliczaniu słupów żelazno-betonowych XXVI. — **Bartoszewicz K.** Wyznaczenie długości przyczepnych XXX. — **Buszyński W.** W kwestji najtańszej belki żelazno-betonowej XLI. — **Folkierski K.** Żelazno-betonowy mur oporowy dla nasypu drogowego w Ślemieniu XXVI. — **Racjonalne obliczenie zespołów żelazno-betonowych, przy równoczesnym wyzyskaniu dopuszczalnego natężenia betonu i żelaza XXVII. — Heczko K.** Graficzny sposób przybliżonego wyznaczenia wymiarów dźwigarów żelbetowych XXXVIII. — **Huber M.** Obliczenie belek żelazno-betonowych systemu Hennebique'a XXIII. W sprawie racjonalnego oznaczania wymiarów belek żelazno-betonowych XXIII. Obliczenie wymiarów belek betonowych obustronnie uzbrojonych XXIV. Ogólna teoria płyt żelbetowych i jej praktyczne zastosowanie do płyty prostokątnej, podpartej wzdłuż całego obwodu XXXII. — **Huber M.-Thullie M.** Projekt przepisów żelbetowych XXXVII. — **Huber M.** W sprawie obliczania strzemion w belkach żelbetowych XXXVIII. Działanie uzbrojenia w betonie XXXVIII. Kwestja najtańszej belki żelbetowej XLI. — **Jasiński M.** O obliczaniu wymiarów belek żelazno-betonowych systemu Hennebique'a zapomocą tablic wykreślnych, w budownictwie lądowym XXVII. — **Kuryłło A.** Wpływ kształtu przekroju na wytrzymałość słupów z betonu owijanego XXXVII. Współdziałanie betonu i żelaza w zeskładach żelbetowych XXXVII. Działanie strzemion w zginanych belkach żelbetowych XXXVII. Znaczenie doświadczeń w rozwoju teorii i praktyki żelbetnictwa XXXVIII. Projektowanie słupów żelbetowych, ciśnionych osiowo XXXVIII. Kominy i zbiorniki żelbetowe systemu Monmoyer'a XL. Zastosowanie betonu wzmocnionego do budowy statków XL. Uwagi o konstruowaniu ustrojów żelbetowych XLIII. Hala maszyn laboratorium maszynowego Politechniki Lwowskiej XLIV. — **Lutosławski M.** Katastrofy budowli żelazno-betonowych XXIX. — **Łasiński W.** Nowe przepisy dla zeskładów betonowych i żelazno-betonowych XXIX. Ścinanie i ciągnięcie główne w mostowych belkach żelazno-betonowych XXX. — **Łazoryk E.** O uwzględnieniu ciężaru własnego w obliczeniu płyt żelbetowych XL. Uwagi dotyczące projektowania strzemion i prętów

odgiętych w belkach żelbetowych XLJ. Wzory i tablice do obliczania nateżeń w belkach żelbetowych zginanych XLJJ. Projektowanie belek żelbetowych zginanych, z uwzględnieniem najmniejszości kosztów i ciężaru własnego XLIII. — **Pomianowski K.** Tabele do obliczania płyt i belek żelazno-betonowych XXI. — **Rapaczyński M.** Most żelbet. na Strwiążu w Berechach Dolnych XLII. — **Thullie M.** Obliczenie nateżeń przyrzepnych wedle nowych austriackich przepisów ministerjalnych XXIX. Wyznaczenie wymiarów zeskładów żelbetowych ze względu na koszt XXXII., XXXIII. — **Thullie M.-Huber M.** Projekt przepisów żelbetowych XXXVII. — **Thullie M.** Projektowanie słupów żelbetowych na wyboczenie XI. — **Wierzbicki L.** Płyty żelazno-betonowe bez rusztowania i deskowania XLII.

Inż. Włodzimierz Roniewicz.

WYCIECZKI NAUKOWE.

Członkowie Towarzystwa Politechnicznego uznawali już od początku organizacji Zrzeszenia, korzyści i pożytek zbiorowego zwiedzania zakładów przemysłowych i urzędów technicznych, dzieł architektury i sztuki inżynierskiej, jak nie mniej zabytków artystycznych, czy historycznych pamiątek. Przystąpiono przeto niezwłocznie do organizacji wspólnych wycieczek naukowych, które cieszyły się stale żywym współudziałem członków i ich rodzin, przyczyniając się do zacieśnienia stosunków towarzyskich kolegów, wzajemnego poznawania wyników prac, zbliżenia i nawiązania węzłów z rodzimym przemysłem, a przez wzajemne informowanie, rozsądną krytykę, czy fachową poradę, uzyskiwano wielokrotnie szczerą podziękę.

Pierwsze wycieczki odbyły się w r. 1878 do Winnik i do Żółkwi. W Winnikach oglądnięto rządową fabrykę cygar i tytoniu, w Żółkwi zwiedzono hutę szkła i liczne pamiątki historyczne, między innymi kościół farny.

Następnie urządzano w latach:

- 1879 4 wycieczki, do Podborzec, Sassowa, Dnublan, Krakowa i Wieliczki.
- 1880 1 wycieczka do Przemyśla i Krasieczyna.
- 1881 do 1884 1 wycieczka do Skolego.
- 1885 1 wycieczka do Krakowa.
- 1886 1 wycieczka do Słobody Rungurskiej.
- 1887 3 wycieczki, do Drohowyża, Pustomyt, kolei Stryj-Ławoczne.
- 1888 1 wycieczka do Borysławia i Truskawca.
- 1889 1 wycieczka do Skolego.
- 1890 1 wycieczka do Krosna, Wietrzna i Rymanova.
- 1891 1 wycieczka do Pragi czesnej.
- 1892 1 wycieczka do Glinnej Nawarji.
- 1893—1895 3 wycieczki, dla zwiedzenia kolei Stanisławów-Woronienka, do Dnublan w r. 1895 i na Pomorze (Gniezno-Kujawy-Gdańsk).
- 1896 1 wycieczka do Przemyśla, Krasieczyna, Łańcuta, Przeworska.
- 1897 1 wycieczka do Drohobycza, Borysławia, Schodnicy, Uryna.
- 1898—1900 1 wycieczka do Woli Dobrostańskiej (w r. 1900).
- 1901 3 wycieczki, do Sassowa, Winnik i do Przeworska.

Pozatem zwiedzili członkowie oddziału lwowskiego liczny szereg fabryk i zakładów lwowskich, oraz budowli nowopowstałych. Przykładem swoim pobudziliśmy również inne oddziały do współpracy w tym kierunku. Oddział przemyski urządził w wymienionem 25-leciu 3 wycieczki, oddział stanisławowski 6 wycieczek, zaś oddział stryjski 3 wycieczki.

Rok jubileuszowy srebrnych godów Towarzystwa zaabsorbował tak dalece członków lwowskiego oddziału pracami jubileuszowymi i przygotowaniem wystawy, że w roku tym nie zorganizowano wycieczek naukowych. Natomiast świeżo utworzony oddział w Kołomyji urządził trzy wycieczki, a to 1) do miejskiej gazowni, 2) do warsztatów ceramicznych i 3) do szkoły zawodowej dla przemysłu drzewnego. Wycieczki te cieszyły się znaczną frekwencją. Oddział stanisławowski zorganizował wycieczkę do Lwowa, dla zwiedzenia wystawy jubileuszowej i zapoznał swych członków z urządzeniem gazowni miejskiej w Stanisławowie. Stryjski oddział Towarzystwa Politechnicznego umożliwił członkom zwiedzenie kopalni ropy i wosku w Borysławiu, oraz obejrzenie pneumatycznego fundowania filarów przy rekonstrukcji mostu na rzece Stryj w Wierczanach.

W roku 1903 urządziliśmy dwie wycieczki, do Stryja i Borysławia, gdzie spotkaliśmy się z kolegami nowo założonych oddziałów Towarzystwa w Borysławiu i Drohobyczu. Ponadto zwiedziliśmy bibliotekę uniwersytecką, fabrykę olejów we Lwowie i nowo wybudowany dworzec kolejowy, oraz obejrzelśmy wspólnie budowę fundamentów pod kolumnę Mickiewicza. Nowo utworzony oddział Towarzystwa w Borysławiu zorganizował wycieczkę swych członków do Stryja i wziął ponadto czynny udział w przyjęciu IX Międzynarodowego Kongresu geologów w Borysławiu i Schodnicy. Oddział kołomyjski zwiedził fabrykę maszyn i odlewnię żelaza E. Bredta w Ottynji. Oddział przemyski poprowadził swych członków do gazowni miejskiej i urządził wycieczkę do Jarosławia dla zwiedzenia kilku budynków. Oddział stanisławowski umożliwił swym członkom zwiedzenie gorzelni i nowej fabryki drożdży w Drohomierzanach.

Rok 1904 nie odznaczał się wielką ilością wycieczek, ani zbyt żywym zainteresowaniem

członków. Zainicjowaliśmy zwiedzenie nowo zbudowanego dworca, gmachu muzeum przemysłowego i fabryki Tlen w Zamarstynowie i doprowadziliśmy do skutku wycieczkę do Sambora, dla obejrzenia wystawy okręgowej i zwiedzenia robót przy rozszerzaniu stacji. Oddział stanisławowski urządził dwie wycieczki, a to do Ottynji, celem zwiedzenia fabryki maszyn i odlewni żelaza E. Bredta, oraz do Czerniowiec i Zuczki, dla obejrzenia wodociągów, centrali elektrycznej, bożnicy, pałacu metropolity w Czerniowcach i fabryki cukru w Zuczce. W drugiej wycieczce uczestniczyli również członkowie Oddziału kołomyjskiego, który ponadto poprowadził swych członków do targowicy miejskiej, dla obejrzenia robót systemem Hennebique'a. Oddział stryjski zorganizował wycieczkę do Sambora na wystawę przemysłową.

W sprawozdaniu Towarzystwa za rok 1905 stwierdza Wydział główny, że wycieczki od paru lat nie udają się, a we Lwowie zwiedzono tylko fabrykę Lewińskiego i mleczarnię przeworską. Z oddziałów zamiejscowych prowadził Przemysł swych członków do zakładu wodoleczniczego Dr. Madejskiego i Dr. Kutny, oraz na most drewniany na Sanie i do robót regulacyjnych w Buszkowicach. Stanisławów zwiedził fabrykę krochmalu Dr. Helferna, rafinerję nafty pp. Habera i Griffła, oraz warsztaty kolejowe. Inne oddziały nie wykazały życia towarzyskiego, a nawet trzy z nich, t. j. drohobycki, borysławski i kołomyjski rozwiązały się.

Podobnie jak w roku ubiegłym, nie wykazało Towarzystwo w r. 1906 żywszej działalności w dziedzinie zwiedzania zakładów i urządzania wycieczek. Oddział lwowski wymienia w sprawozdaniu tylko jedną wycieczkę do elektrowni, zaś z oddziałów zamiejscowych wspomnieć należy jedynie Stanisławów, który, podobnie jak w ubiegłych latach, podtrzymuje i rozwija życie towarzyskie, urządzając trzy wycieczki, a to: 1) do Szkoły przemysłu drzewnego w Stanisławowie, 2) do salin i browaru w Kałuszu, oraz 3) do parowozowni w Stanisławowie, celem obejrzenia najnowszego parowozu.

Rok 1908 charakteryzuje żywsza działalność na polu urządzania wycieczek. Członkowie Towarzystwa zwiedzili w tym roku:

1. Budowę nowej kolei Podhajeckiej, od dworca Lwów-Lyczaków do Podzamcza.
2. Budowę kościoła św. Elżbiety.
3. Budowę centrali elektrycznej na Persenkówce.
4. Budowę nowego gmachu Izby handlowej i przemysłowej.
5. Zakłady gazowni miejskiej.

Wielką atrakcją wycieczkową było w r. 1909 zwiedzenie, wspólnie z kolegami stanisławowskimi,

warsztatów, parowozowni, elektrowni kolejowej, fabryki konstrukcyj żelaznych firmy Ende i S-ka, oraz urządzeń mechanicznych zakładu karnego w Stanisławowie.

Oddział stanisławowski wykazał znów wielką ruchliwość i sprawność, organizując następujące wycieczki naukowe, poza wycieczką wspólną z lwowskimi członkami, a to w celu zwiedzenia: 1. Budowy pierwszego domu Stowarzyszenia dla budowy mieszkań urzędników kolei państwowych; 2. zakładu impregnacyjnego podkładów kolejowych i słupów J. Rütgersa w Chryplinie; 3. wycieczkę parowcami na Dniestrze, celem zwiedzenia budowy mostu drogowego w Haliczu, robót ubezpieczających most pod Jezupolem i robót regulacyjnych na Dniestrze.

Podobnie jak w latach ubiegłych, wykazuje oddział stanisławowski, pozostający pod sprawnym i niezawodnym kierownictwem kol. Krügera i w r. 1910 ożywioną działalność, organizując dla swych członków pięć wycieczek. W wycieczce pierwszej obejrzano stan robót przy montowaniu żelaznego mostu drogowego na Dniestrze w Haliczu i budowę dwu nowych parowców dla zarządu regulacji tej rzeki. Następna wycieczka pozwoliła zwiedzić roboty około budowy żelaznego mostu drogowego na Dniestrze w Niżniowie i żelazno-betonowego mostu w inundaacji, oraz przełożenia gościńca w pobliżu mostu. W maju udali się liczni członkowie oddziału do Knihinina-Kolonji i Mykietyniec pod Stanisławowem, w celu zwiedzenia rafinerji nafty Habera i Griffła, oraz fabryki drożdży Liebermanna. W wycieczce brali udział również słuchacze wydziału górniczego Politechniki lwowskiej, pod kierownictwem prof. Syroczyńskiego. Niemniej udatną była wycieczka na granicę gmin Stanisławowa, Opryszowiec i Krechowiec, celem zwiedzenia nowo zbudowanej rzeźni. Łącznie z oddziałem lwowskim obejrzano nową odbenzyniarnię, tłocznnię olejów skalnych i olbrzymie zbiorniki ziemne na ropę w Drohobyczu, Modryczu i Dąbrowie Kołpackiej.

W r. 1911 urządziło Towarzystwo wycieczkę swych członków do fabryki akumulatorów Dr. Staneckiego, w czasie której przekonaliśmy się, że fabrykaty polskie stoją na wysokości zadania i mogą z powodzeniem zastąpić obce wyroby. W tym roku ożywił się oddział przemyski, urządzając sześć wycieczek naukowych, a to: 1. wycieczkę dla zwiedzenia robót przy przełożeniu gościńca dobrońskiego, 2. do nowo wybudowanego gmachu internatu Sióstr Felicjanek na Zasaniu, 3. do elektrowni miejskiej w Przemyśle, 4. do Przeworska, dla przyjrzenia się kampanji cukrowej, 5. do wojсковей stacji telegrafu bez drutu w Przemyśle, 6. do chłodzarni miejskiej, celem obejrzenia fabrykacji sztucznego lodu.

Oddział stanisławowski wykazał w swem sprawozdaniu również 6 wycieczek: 1. do Knihinina-Kolonji dla zwiedzenia fabryki asfaltu, papy ogniotrwałej i płyt izolacyjnych chemika W. Żarlińskiego. 2. do tłoczni wodnej kolei państwowych nad Bystrycą, do wymiany konstrukcji żelaznej mostu na Bystrzycy Sołotwińskiej, oraz do urządzeń sygnalizacyjnych stacji ruchowej, założonej przewidywająco, 3. do Halicza, następnie parowcami Dniestrem do Niżniowa, celem zwiedzenia nowych mostów drogowych i robót regulacyjnych (wycieczka ta odbyła się wspólnie z Oddziałem lwowskim), 4. do Czerniowiec celem zwiedzenia nowego dworca kolejowego i ważniejszych budynków miasta, 5. ponownie do Knihinina-Wsi nad Bystrycą Sołotwińską, do robót wymiany konstrukcji żelaznej mostu kolejowego, wreszcie 6. celem przypatrzenia się czyszczeniu starych wodociągów pod ziemią, patentowym sposobem inż. Grentza.

Podobnie żywą akcję wycieczkową jak w roku ubiegłym mamy do zanotowania i w r. 1912. Oddział lwowski organizuje wycieczki do Instytutu technologicznego, celem oglądnięcia prac konkursowych na budowę II-go Domu Techników i kościoła św. Anny, do Ossolineum, dla oglądnięcia urządzeń mechanicznych intrologatorni i drukarni, do elektrowni na Persenkówce, dwudniową wycieczkę celem zwiedzenia robót regulacyjnych na Sanie, Tanwi pod Ulanowem i na Wiśle między ujściem Sanu a Nadbrzeziem, wycieczkę do Czerlan do fabryki papieru, zwiedzenie budowy filii Banku czeskiego i nowo wybudowanych pawilonów zakaznych we Lwowie.

Oddział przemyski wykazuje dwie wycieczki, a to: do Sądowej Wiszni, celem zwiedzenia fabryki cykorji i na Rudy, dla obejrzenia robót przy przełożeniu gościńca państwowego.

Oddział stanisławowski urządzi następujące wycieczki: 1. Celem zwiedzenia maszyn do wycinania elektrod cynkowych, do ekonomicznego ogniwa galwanicznego Z. Szpora, 2. obejrzenia fabryki ubrań Schützmann'a z jej urządzeniami mechanicznymi, 3. do kompleksu domów czynszowych Chowańca w Stanisławowie, 4. do Jaremcza, dla zwiedzenia lotniska, wielkich mostów sklepionych linii kolejowej Stanisławów-Woronienka i urządzeń maszynowych tłuczki kamienia Weissberga, 5. do Krechowca pod Stanisławowem, celem zwiedzenia terenu pod boisko Sokoła, 6. do Broszniowa, a ztamtąd kolejką leśną do Perehińska, celem zwiedzenia kolejki, tartaków i pięknej okolicy. W wycieczce 4 i 6 wzięły udział i panie.

Ruch wycieczkowy w r. 1913 był zadowalający, choć niepogoda często przeszkadzała zamiarom organizatorów wycieczek. Bardzo liczną była wycieczka do cukrowni w Chodorowie, urządzona wspólnie z oddziałem stanisławowskim.

Nadto odbyła się wycieczka do elektrowni miejskiej we Lwowie, dla zwiedzenia nowej turbiny, kotłów Garbe i urządzenia transportowego do węgla, następnie do nowej fabryki obuwia, do pawilonów zakaznych, oraz celem zwiedzenia robót kanalizacyjnych we Lwowie. Osobny komitet zorganizował wycieczkę na wystawę do Kijowa, która pozostawiła bardzo miłe wrażenie i uczucie wdzięczności za gościnne przyjęcie przez tamtejszych kolegów. Oprócz tego zwiedzono wystawę prac konkursowych na gmach Uniwersytetu i wystawę „Zespołu“. Z inicyjatywy Sekcji mechaników urządzono wycieczkę do elektrowni kolejowej na dworcu głównym, celem oglądnięcia nowych motorów Diesla i do teatru miejskiego, dla obejrzenia urządzeń mechanicznych.

Oddział stanisławowski poprowadził swych członków na następujące wycieczki: do Pacykowa, celem zwiedzenia fabryki wyrobów z majoliki i terrakoty, do gazowni miejskiej, fabryki drożdży i spirytusu, do tkalni, do mostu na Łukowie, do Chodorowa, dla zwiedzenia fabryki i rafinerji cukru, oraz do Knihinina-Wsi, dla obejrzenia elektrowni.

Niemniej żywe zainteresowanie wycieczkami wykazuje oddział tarnowski, organizujący 7 wycieczek, a to: do Swierczkowa pod Tarnowem, celem zwiedzenia studzien stacji pomp i odżelaziacza wodociągu miejskiego, do Krzeszowic i Miękinii, dla obejrzenia kamieniołomów dwu firm, parostatkiem po Dunajcu, dla stwierdzenia szkód wyrządzonych przez wylewy, do Sierszy i Górki, celem zwiedzenia kopalni węgla, okręgowej elektrowni i nowej fabryki cementu. Pozatem zwiedzono w Tarnowie mechaniczną fabrykę koronek Kranzlera, nową szkołę im. Czackiego, nową cegielnię mieszczańską, zaopatrzoną w automatyczne mechanizmy i sztuczną suszarnię, oraz do fabryki likierów i rafinerji spirytusu Schwanenfelda.

Lata 1914 i następne wchodzą w okres szalejącej burzy wojennej, niszczącej na naszych ziemiach nie tylko stuletni dobytek kraju, ale i zasoby kultury ludzkiej. Jakkolwiek wojna przerodziła nasze szeregi, wywołując bezpowrotną stratę przez zgon kilkudziesięciu członków i rozpraszając wielu po ziemiach ówczesnej monarchji austriackiej, lub krajach sąsiednich, to przecież życie naszego Towarzystwa niezamarło, lecz owszem pogłębiło się na polu spraw publicznych, gospodarczych, troski o przyszłość i dobrobyt narodu i kraju rodzinnego.

W roku 1914 zwiedziliśmy fabrykę kart i tutek, fabrykę wyrobów metalowych i akumulatorów „Metal“, elektrownię na Persenkówce, zakład artystyczno-graficzny R. Brzezińskiego, halę pogrzebową na cmentarzu izraelskim, katedrę ormiańską, laboratorium elektrotechniczne lwowskiej Szkoły przemysłowej, oraz wystawę motorów

w Instytucie technologicznym. Oddział stanisławowski organizuje w tym roku dwie wycieczki, a to celem zwiedzenia nowych budynków Dyrekcji kolejowej i warsztatów, oraz elektrowni kolejowej na Knihininie. Koledzy, którzy, zmuszeni wypadkami wojennymi, znaleźli się w Wiedniu, zrzeszyli się pod przewodnictwem prezesa oddziału lwowskiego prof. E. Hauswalda, wykazując żywą działalność na polu towarzyskim, urządzając 5 wycieczek naukowych i 11 towarzyskich.

Lwowski oddział Towarzystwa urządził w r. 1916 następujące wycieczki: do Kleparowa, celem zwiedzenia nowego dworca przetokowego, do Janowa, w związku z referatem kol. inż. Wojtana o planie odbudowy Janowa, do Pluhowa dla obejrzenia odbudowy wiaduktu, do nowej betoniarni miejskiej na Bodnarówce i w celu obejrzenia nowej drogi obwodowej od drogi Janowskiej do Zamarstynowa.

Nowością, potrzebną w denerwujących czasach wojennych, były, zainicjowane przez kol. prof. Hauswalda, przechadzki towarzyskie w okolice Lwowa, które dały członkom i ich rodzinom zdrową rozrywkę na świeżym powietrzu i uspokajającą nerwy ulgę przy obcowaniu z przyrodą.

Rok 1917 wydać musiał skromne wyniki na polu wycieczek naukowych, gdyż powtórna inwazja nieprzyjaciela rozbiła niektóre oddziały Towarzystwa, lub wprawiła je w zupełną nieczynność, w innych zaś życie towarzyskie zamierało, ustępując miejsca depresji z powodu przeciągającej się wojny. Jedynie oddziały lwowski i tarnowski wykazać się mogą szeregiem wycieczek naukowych w najbliższe okolice.

W roku 1918 stwierdzić trzeba ożywioną ruchliwość Oddziału tarnowskiego Towarzystwa, który urządza następujące wycieczki: do olbrzymiego zakładu dla odwszania i dezynfekcji demobilizowanego wojska, wycieczkę towarzyską do zakładów wodociągowych m. Tarnowa w Swierczkowie, do Libuszy, celem zwiedzenia rafinerji nafty i terenów naftowych, wreszcie do młyna parowego Szancera i S-ki, bardzo dużego zakładu, zmodernizowanego tuż przed wojną, którego urządzenia stanowiły ostatni wyraz techniki młynarskiej.

Mile wspomnienia pozostawiła wycieczka lwowskich członków do Pluhowa, która odbyła się w r. 1919, celem zwiedzenia zniszczonego przez Rusinów wiaduktu i przełożonej trasy kolejowej. W wycieczce wzięło udział liczne grono pań i recenzenci dziennikarscy. W tym samym czasie zwiedzili członkowie Towarzystwa park lotniczy we Lwowie. Dzięki nadzwyczajnej uprzejmości komendy, zapoznali się nasi koledzy z urządzeniami i konstrukcją aeroplanów rozmaitych typów i byli świadkami nadzwyczaj śmiałych i udatnych ewolucji powietrznych.

W roku 1920 możemy zanotować następujące wycieczki naukowe: do warsztatów elektrotechnicznych wojskowych, celem obejrzenia urządzeń telegraficznych, do warsztatów samochodowych Dowództwa frontu, do bataljonu czołgów, celem obejrzenia konstrukcji i urządzeń czołgów bojowych, a wreszcie celem zwiedzenia katedry ormiańskiej i kościoła SS. Benedektynek łacińskich, pod przewodnictwem ś. p. ks. prof. Żyły.

Po sześciu latach wojny, niszczącej wszystko, nastał rok 1921, pierwszy rok pokoju i pracy, niezamąconej szczękiem oręża. W tym czasie ożywia się ruch naszych oddziałów. Oddział lwowski organizuje wycieczkę do Zakładu obróbki drzewnej na Persenkówce, do Akcyjnych Browarów lwowskich, do fabryki obuwia „Gafota“ i na Targi Wschodnie, dla zwiedzenia nowych pawilonów. Podobnie i w roku 1922 odbyły się wycieczki na Targi Wschodnie, do garbarni skór „Pollis“ i do fabryki żarówek „Żareg“.

Rok 1923 zapisuje się następującymi wycieczkami: do Żółkwi, dla zwiedzenia zabytków architektonicznych i do Głińska celem obejrzenia robót około odbudowy zamku i huty szkła. Oddział stanisławowski prowadzi swych członków: do Bitkowa, celem zwiedzenia kopalni nafty koncernu „Dąbrowa“, do szkoły przemysłu drzewnego, do browaru Sedelmajera, do gazowni miejskiej i do cukrowni w Chodorowie. Tarnów urządza zwiedzenie gazowni miejskiej i jej nowo wybudowanych urządzeń do fabrykacji gazu wodnego, oraz oprowadza swych członków po wzorowo urządzonych warsztatach kolejowych.

W sprawozdaniu Polskiego Towarzystwa Politechnicznego za rok 1924 znajdujemy wzmiankę o następujących wycieczkach: 1. do Żółkwi, w celu zwiedzenia zabytków historycznych i zapoznania się z projektem przekształcenia zamku na gimnazjum, 2. do zakładów kartograficznych „Atlas“, pierwszej polskiej wytwórni map, 3. do Daszawy koło Stryja, w celu zwiedzenia urządzeń do chwywania gazów ziemnych. Oddział samborski zgłasza udatne przeprowadzenie wycieczki do miejscowej rafinerji spirytusu i fabryki likierów Teigera. Stanisławowscy koledzy mieli możliwość zwiedzenia nowego młyna motorowego Seibalda i maszynowej garbarni skór Margoschesa. Tarnów zwiedza łącznie ze Związkiem inżynierów Dyrekcji kolei w Krakowie fabrykę koronek Dr. Pilcera i Spki w Tarnowie i oprowadza swych członków po nowych gmachach sądowych.

W roku 1925 zwiedzają lwowscy koledzy fabrykę formierów i dyktów klejowych firmy „Oikos“ na Kleparowie, oraz fabrykę broni „Arma“. W tym roku oprowadziliśmy po Lwowie również reprezentantów przemysłu górno-śląskiego. Oddział stanisławowski zgłasza w tym roku dwie wycieczki,

a to do Pyszkowice, celem oglądnięcia budowy żelbetowej wieży wodnej, oraz do Worochty, celem uczestniczenia przy rozsadzaniu przez wojskowość mostu kolejowego sklepionego. Koledzy tarnowscy wyjeżdżają: 1. Do Różnowa, wspólnie z oddziałem nowosądeckim, celem zwiedzenia pętlicy Dunajca, stanowiącej podstawę projektu Zakładu wodno-elektrycznego. Po drodze zwiedzono ruiny zamków w Melsztynie, Różnowie i Czehowie. 2. Do Szczucina, do budowy mostu drewnianego kratowego systemu Rechniewskiego, gdzie następnie objechano parowcem przyległy odcinek Wisły. 3. Do Katowic, gdzie dzięki pomocy tamtejszego Towarzystwa technicznego zwiedzono szereg zakładów przemysłu wielkiego w Katowicach, w Chorzowie, zaś w Krakowie obejrzano most kratowy drewniany systemu Francosa na Wiśle.

W roku 1926 organizuje oddział lwowski cztery wycieczki, a to: do miejskich Zakładów elektrycznych, do browaru lwowskiego Tow. Akc., celem zwiedzenia nowych, żelazno-betonowych magazynów, do Małopolskich Zakładów garbarskich „Mazaga“ i do fabryki drożdży w Lesienicach. Przemysł prowadzi swych członków do Bryliniec,

Krasiczyna i Wapowiec, celem zwiedzenia regulacji Sanu, oraz do Przeworska, dla obejrzenia tamtejszej cukrowni.

Tarnowscy koledzy odbyli następujące wycieczki naukowe: do Glinika Marjampolskiego, celem zwiedzenia rafinerji nafty i fabryki maszyn, do Sandomierza statkiem ze Szczucina, dla zwiedzenia nowego mostu drogowego na Wiśle i robót regulacyjnych, oraz zabytków budowlanych miasta Sandomierza. Zwiedzono również gremjalnie budowę gmachów sądowych w Tarnowie i tamtejsze więzienie.

Ostatnie lata sprawozdawcze wykazują słabsze zainteresowanie członków sprawami Towarzystwa. Organizacja wycieczek naukowych napotyka na znaczne trudności. Koledzy obarczeni pracami zawodowymi, znajdują mniej czasu na współzycie towarzyskie, co odbija się również na frekwencji wycieczek. Wyjazdy poza miejsca zamieszkania utrudnione są również z powodu znacznie większych kosztów jazdy koleją, co w obecnych czasach niedomagań finansowych stanowi poważną przeszkodę.

Inż. Stanisław Kozłowski.

OBCHODY.

Od założenia poczynszy, uczestniczyło zawsze Towarzystwo Politechniczne przez swych delegatów w obchodach narodowych i uroczystościach publicznych, biorąc również udział w akademjach urządzanych ku uczczeniu mężów nauki i zasłużonych obywateli. Ponieważ pamiętne te chwile i uroczystości tworzą historyczny dorobek Towarzystwa i jego członków, winny być ujęte i przechowane dla potomności, by krzepić ducha i przekazać następcom cześć osób zasłużonych na niwie obywatelskiej, naukowej, czy technicznej.

Pierwszą uroczystością, w której uczestniczyło Towarzystwo Politechniczne był w r. 1878 obchód jubileuszu 40-letniej działalności ś. p. Henryka Strzeleckiego, pierwszego dyrektora krajowej szkoły lasowej. W r. 1879 uczestniczyło Towarzystwo w obchodzie 50-lecia Ignacego Kraszewskiego w Krakowie.

Wydział Towarzystwa uchwalil przyznac się kwotą 25 zł. austr. do pokrycia kosztów tablicy pamiątkowej na Wawelu dla uczczenia architekta Bareniego. Taką samą kwotę złożono w r. 1883 Komitetowi wiedeńskiemu obchodu jubileuszowego odsieczy Wiednia. W r. 1884 złożono składki na pomnik historyka Henryka Schmitta i na popiersie architekta Feliksa Ksieżarskiego.

Dnia 6 czerwca 1884 żegnano uroczystie długoletniego prezesa Towarzystwa Romana br. Gostkowskiego i utworzono fundusz konkursowy jego

imienia. W r. 1885 uczestniczyło Towarzystwo w obchodzie 25-letniej pracy zawodowej inż. Walerego Kołodziejewskiego, a w r. 1886 w analogicznym obchodzie prezesa Izby inżynierskiej Jana Zakrzewskiego. Dziesięciolecie swego istnienia święciło Towarzystwo bardzo uroczystie. Wydano z tej okazji pierwszy pamiętnik, a w uznaniu zasług długoletniego prezesa R. Gostkowskiego wręczono mu dyplom członka honorowego. Na uroczystość złożenia zwłok Adama Mickiewicza na Wawelu, w r. 1890, wysłano w delegacji 4 kolegów. W tym samym roku wzięto przez delegatów udział w pogrzebie twórcy ratusza wiedeńskiego, architekta Schmidta. Setną rocznicę Konstytucji 3 Maja święcono bardzo uroczystie.

W r. 1893 wysłano do Krakowa delegatów na pogrzeb mistrza Jana Matejki. W tym roku również delegowano dwu kolegów do Salzburga, na 25-lecie tamtejszego klubu inżynierskiego. Na zaproszenie lwowskiej Szkoły Politechnicznej uczestniczyło Towarzystwo w tym roku poraz pierwszy w uroczystej inauguracji roku szkolnego, co odtąd powtarzało się rokrocznie.

W r. 1898 wzięto gremjalny udział w odsłonięciu pomnika Sobieskiego we Lwowie. W tym samym roku uczczono wspólnie z Oddziałem przemyskim nestora techników polskich kolegę Karola Monne'go. Przez licznych delegatów uczestniczano w r. 1899 w uroczystości 50-lecia austriackiego

KOŚCIÓŁ W HORYNGRODZIE
proj. przez Inż. DAJCZAKA obecnie w wykonaniu.

KOŚCIÓŁ w ANNOWOLI (Wołyń)
projektowany i wykonany przez Inż. DAJCZAKA.

MECHANICZNA STACJA DOŚWIADCZALNA

POLITECHNIKI LWOWSKIEJ.

ODDZIAŁ MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH wykonuje kompletne badania kamieni (naturalne i sztuczne), cementu, betonu, zapraw, zastępczych materiałów budowlanych, materiałów do krycia dachów i t. p.

ODDZIAŁ MATERJAŁÓW UŻYWANYCH W BUDOWIE MASZYN wykonuje badania metali, (wytrzymałościowe, metalograficzne, technologiczne i chemiczne), badania izolacji, uszczelnień i innych artykułów technicznych, przeprowadza ekspertyzy.

ODDZIAŁ MATERJAŁÓW WIERTNICZYCH z filją w Borysławiu przeprowadza badania kontrolne materiałów używanych w kopalnictwie naftowym i w górnictwie.

Pozatem przeprowadza Stacja Doświadczalna w ramach posiadanych środków badania o charakterze specjalnym z zakresu inżynierji, budowy maszyn i przemysłu naftowego.

Stacja wydaje urzędowe świadectwa dla badanych materiałów.

Adres: Lwów, POLITECHNIKA Tel. 48-85.

Oddział w Borysławiu skrytka 253, Tel. 644.

KSIEGARNIA

Zakładu Narod. im. Ossolińskich

we LWOWIE, pl. HALICKI 12 a.

Tel. Nr. 32-69.

P. K. O. 153.154

posiada na składzie wydawnictwa techniczne polskie i obce.

Poleca wydawnictwa własne:

- Galer Józef prof.* Nowoczesne cegielnictwo, z 334 ilustr. i 1 tablicą kolorową Zł. 15.--
Humnicki A. inż. prof. Dźwignice, Podręcznik i konstruowania prostszych maszyn do podnoszenia " 4.--
Kuryłło A. dr. inż. Żelbetnictwo, cz. I. Teorja " 16.--
Milkowski K. inż. gór. Górnicze urządzenia wyciągowe, cz. I. " 14 --
Straszewicz Zygmunt. Nauka o ruchu (Cyne-
matyka i dynamika) wyd. II. " 7 60
Thullie Maksymiljan dr. prof. Podręcznik sta-
tyki budowli, wyd. IV. " 12-76
Thullie Maksymiljan dr. prof. Teorja ram.
cz. I. " 4--

Prenumerata czasopism technicznych
polskich i obcych.

Szczegółowe katalogi wysyłamy na żądanie.

TOWARZYSTWO GOSPODARSKIE

Wschodniej Małopolski we Lwowie

organizuje w roku bieżącym :

1. Na Targach Wschodnich :

- a) Targ Bydła od dn. 9/IX. do 14/IX.
b) Targ Koni " " 10/IX. " 15/IX.
c) Targ Świń " " 9/IX. " 14/IX.
d) Targ Drobiu " " 4/IX. " 9/IX.
Targ Miodowy " 4/IX. " 15/IX.

2. W Stryju :

- a) Wystawę Rolniczo - Hodowlaną od
dn. 25/IX. do 30/IX
b) Targ Wołów roboczych i opasowych
dnia 29 września.

3. Wystawę Rolniczą i Pokaz Hodowlany w Sokalu dnia 18 i 19 września.

4. Wystawę Rolniczą i Pokaz Hodowlany w Czortkowie od dnia 2 do 5 paź- dziernika.

Towarzystwa inżynierów i architektów w Wiedniu. W r. 1900 wzięto udział w uroczystym otwarciu teatru miejskiego we Lwowie i podobnie uczestniczono przy otwarciu miejskiej rzeźni w r. 1901. W tym samym roku uczczono zasługi 40-letniej pracy inż. Jana Zakrzewskiego i wzięto udział w 80-letniej rocznicy urodzin członka honorowego Dr. Antoniego Małeckiego.

Tradycję biesiady koleżańskiej przy opłatku wprowadzono poraz pierwszy w r. 1897 i od tego czasu powtarzano ten obchód rokrocznie.

W r. 1903 reprezentował Wydział główny Towarzystwo na wiecu narodowym z okazji 40-letniej rocznicy powstania styczniowego, ponadto uczestniczono w tym roku w obchodzie jubileuszowym miasta Żółkwi.

Dnia 31 maja 1904 wręczył Wydział główny uroczyste Rektorowi lwowskiej Szkoły politechnicznej, Dr. Kempnińskiemu, złoty łańcuch honorowy, sprawiony przez Towarzystwo; odtąd Rektorzy Politechniki noszą go przy uroczystych wystąpieniach. Na obchód 25-letni jubileuszu Krakowskiego Towarzystwa technicznego wysłano do Krakowa delegatów, którzy wręczyli artystycznie wykonany adres. Liczny zastęp członków Towarzystwa uczestniczył w solemnym otwarciu nowego dworca kolejowego we Lwowie, a celem uczczenia kolegów zasłużonych około budowy dworca, urządziliśmy przyjęcie koleżeńskie. Na uroczystość jubileuszową odsłonięcia tablicy pamiątkowej na Simmeringu, urządzonej przez austriacką kolej Południową, wysłaliśmy dwu delegatów. Gremjalnie uczestniczył Wydział i liczni członkowie Towarzystwa przy odsłonięciu pomnika Adama Mickiewicza we Lwowie.

Po 10-letniej pauzie obchodzono znowu w r. 1905 uroczystość zamianowania trzech kolegów członkami honorowymi Towarzystwa, a to prof. K. Skibińskiego, prof. T. Fiedlera i inspektora K. Monne'go. Równocześnie wręczono uroczyste ośmin członkom honorowym odpowiednie dyplomy. Rysunek dyplomu symbolizuje wiedzę i światło, powstające z rozwoju różnych gałęzi nauk technicznych, a uwidocznia, że najmłodsze pokolenie, chłopiec góralski, wiedzę tą nabywa, do niej dąży, jej korzystać i znaczenie rozumie.

Na uroczystość otwarcia domu Towarzystwa technicznego w Krakowie, w r. 1906, deleguje Towarzystwo dwu członków. Pozatem przesłaliśmy telegramy z życzeniami do Komitetu obchodu 100-letniej rocznicy założenia najstarszej w Austrii Politechniki w Pradze, oraz do Stowarzyszenia „Verein der Techniker Oberösterreichs“ w Lincu, z okazji 25-letniego jubileuszu. W roku tym wysłaliśmy również serdeczne gratulacje naszym rodakom w Wilnie z powodu założenia w tem mieście Stowarzyszenia Techników.

Rok 1907 był rokiem przełomowym dla Towarzystwa, które nie posiadając dotąd własnego lokalu, zmuszone było odbywać zebrania w sali fizyki I. Szkoły realnej. Dopiero dnia 19 marca 1907 odbyło się uroczyste poświęcenie i otwarcie własnego domu, co stało się początkiem nowej ery w rozwoju Towarzystwa.

W odsłonięciu pomnika ś. p. prof. Zachariewicza, ustawionego w westibulu Politechniki, wzięli członkowie Towarzystwa, a przede wszystkim Kola architektów, bardzo liczny udział.

Zawierucha wojenna, która przewalila się kilkakrotnie przez Małopolskę, a w szczególności przez jej wschodnie połacie, zniszczyła dobytek i kulturę, absorbując wszystkich, wolnych od zajęć wojennych, wytężoną pracą zawodową, nie pozwalała na urządzenie obchodów, czy uroczystości narodowych. Dezorientacja polityczna i niepewność wyników zmagani wojennych w pierwszym okresie wojny światowej, nie sprzyjały również swobodniejszej myśli, wywołując tylko przygnębienie i rozterkę duchową. Wypadki polityczne przesunęły się szybko, budząc różne uczucia i nadzieje.

Manifest z 5 listopada 1916, zawierający zapowiedź utworzenia niepodległego Królestwa Polskiego, zapalił w całym Narodzie iskrę nadziei, że już jaśniejsza droga, prowadząca do lepszej przyszłości. Z wzruszonym sercem i iskrzącym okiem, uczestniczono w nabożeństwie i pochodzie na Wysoki Zamek w dniu 12/XI. 1916. Uroczyste i okazałe wypadł również obchód rocznicy Kościuszkowskiej i poświęcenie kamienia węgielnego pod pomnik Naczelnika w dniu 13/X. 1917. Rok 1917 przyniósł już pierwsze zawody i przyemił blaski słonecznego dnia 12/XI. 1916; nowe chmury wojenne zaciemniały widnokrąg i troską zawitała do kraju. W r. 1918 rozległa się niespodziewana, a złowróżbna wiadomość o dobotych targach w Brześciu, w których zaprzędano część naszej Ojczyzny. — Wszelkie nadzieje i cała otucha pierzchły, pozostawiając gorzkość i oburzenie. Dnia 18 lutego 1918 zbiera się na placach i ulicach grodu całe społeczeństwo, by w obchodzie, zarówno wzniosłym powagą i nastrojem, jak wspaniałym tysięcznymi falami głów i uczuciem tysięcy serc, zaświadczyć, że jest zjednoczone i silne, gotowe do obrony zagrożonej ojcowizny, ufne w moc swojej niezłomnej woli. Ogólne zgromadzenie członków Polskiego Towarzystwa Politechnicznego powzięło w tym dniu, na nadzwyczajnym, uroczystym zebraniu, następującą uchwałę:

„Traktat brzeski z dnia 9 lutego 1918 jest powtórzeniem praktyk państw rozbiorowych z końca XVIII wieku, jest bezprawiem popełnionem na bezbronnej Polsce i zaprzeczeniem wszystkich zasad, obłudnie głoszonych, o samostanowieniu i wolności

narodów. Oderwano od Polski jej ukochane dzieci Chełmszczyznę, ofiarę tyloletniego prześladowania i znęcania się wroga, rozszarpano ponownie ciało naszej Ojczyzny, wyrrywając z jej łona szmat prastarej, polskiej naszej ziemi. Cały naród odczuł głęboko tę krzywdę i zniewagę, skupił się ciężkiej boleści i postanowił bronić do ostatniego tchnienia całości swej Ojczyzny. Imieniem wszystkich członków Polskiego Towarzystwa Politechnicznego podnosimy sprzeciw uroczysty przeciw pospolitemu, ja-skrawemu bezprawiu i ciężkiej krzywdzie, wyrządzonej Państwu Polskiemu. Nie uznajemy układów, które głoszą jako uszczęśliwienie narodów pospolity targ, deprecjacy prawa i uczucia i ślubujemy, że będziemy pracować i walczyć ile sił starczy, aby unicestwić zamiary, godzące w całość naszej Ojczyzny“.

W roku 1917 przekroczyło Towarzystwo 40-lecie swego istnienia. Powstał zamiar, by tę rocznicę uczcić i zastanawiano się nawet nad szeregiem projektów, jak urządzeniem Zjazdu członków, wydaniem pamiętnika, organizowaniem wystawy projektów i prac członków, lecz po dojrzałej rozwadze uznano, że w tych czasach nie dadzą się urzeczywistnić tego rodzaju przedsięwzięcia. Wojna, klęski i plagi, które jej towarzyszą, ciążyły na wyniszczonym i wyludnionym kraju, dławiąc całe życie ekonomiczne.

Ruiny miast i siół, nieodbudowanych w ciągu długich lat wojennych, a rosnące ilościowo z dnia na dzień olbrzymie obszary porośłe chwastem, w miejsce urodzajnej ongiś ziemi, zamarcie warsztatów pracy z braku sił roboczych, surowców i niechęci rządów zaborecych — oto stan kraju w owej dobie. Do tego smutnego obrazu dołączyły się utrudnienia komunikacyjne, zabijające do reszty osłabione i dogorywające życie ekonomiczne. O święceniu 40-letniego jubileuszu w tych warunkach nie mogło być mowy.

Dnia 30 października 1920 mieliśmy zaszczyt gościć w naszej sali odczytowej P. Ministra Robót Publicznych inż. Gabrjela Narutowicza, późniejszego Prezydenta Rzeczypospolitej. Prezes Towarzystwa inż. Rybicki powitał Pana Ministra wobec liczного grona członków, wyrażając radość z powodu powołania tak znakomitego męża nauki i inżyniera światowej sławy, na Naczelnika najwyższej władzy technicznej w Państwie.

Na zaproszenie Rektora i Senatu Uniwersytetu wzięło Polskie Towarzystwo Politechniczne w r. 1922 udział w urządzeniu obchodu 450-letniej rocznicy urodzin Kopernika. Obchód ten przysporzył nawet znaczniejszych funduszków, które rozdzielono po połowie na budowę II Domu techników we Lwowie i budowę obserwatorium im. Kopernika w Krakowie.

Dnia 19 listopada 1922 r. gościło Polskie Towarzystwo Politechniczne Pana Ministra Robót Publicznych prof. Jana Łopuszańskiego, który z okazji pierwszego przyjazdu do Lwowa oświadczył gotowość spędzenia z nami jednego wieczoru. Prezes Towarzystwa powitał gościa, poczem P. Minister przedstawił program przyszłych swych zamierzeń. Skromne przyjęcie zakończyło zebranie.

Zebranie tygodniowe z 13 grudnia 1922 poświęcone było uczczeniu pamięci długoletniego członka P. T. P. ś. p. prof. Skibińskiego. Uroczystość rozpoczął chór technicki, poczem nastąpiły przemówienia prezesa St. Rybickiego, prof. Dr. K. Wątorka i prof. Dr. M. Matakiewicza; przemówienia te są ogłoszone w Czasopiśmie.

Ciężką żałobą okryła polski świat techniczny i Towarzystwo tragiczna śmierć pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej, ś. p. Gabrjela Narutowicza, który piastował zrazu urząd Ministra Robót Publicznych, następnie Ministra Spraw Zagranicznych, a w dniu 11 grudnia 1922 został wolą Zgromadzenia Narodowego powołany na godność Prezydenta Rzeczypospolitej, by już w 5 dni później zginąć z ręki niepoczytalnego fanatyka. Towarzystwo uczciło Jego pamięć przez urządzenie uroczystego nabożeństwa żałobnego.

Piękną uroczystość święciliśmy w dniu 31 stycznia 1923 r., kiedy to na początku środowego zebrania Towarzystwa, odbyło się wręczenie dyplomu członka honorowego wielce zasłużonemu prezesowi, inż. Stanisławowi Rybickiemu. Wobec licznie zgromadzonych kolegów odczytał najpierw wiceprezes prof. Dr. Matakiewicz tekst dyplomu, poczem imieniem Wydziału Towarzystwa i zgromadzonych członków przemówił drugi wiceprezes prof. Zipser, składając hołd pracy obywatelskiej prezesa Rybickiego.

W r. 1925 bierze Towarzystwo udział w uroczystej Akademii ku uczczeniu 25-letniej rocznicy śmierci swego zasłużonego członka i prezesa, twórcy przemysłu naftowego, patrioty i działacza społecznego, śp. inż. Stanisława Szczepanowskiego.

W r. 1927 przypada jubileusz złotych godów Polskiego Towarzystwa Politechnicznego. Wydział główny postanowił uświetnić 50-lecie istnienia Towarzystwa, przez obchód połączony równocześnie ze zjazdem Związku Zrzeszeń Technicznych polskich.

Z okazji jubileuszu wydana zostaje niniejsza Księga pamiątkowa, której przygotowanie powierzył Wydział osobnemu Komitetowi, pod przewodnictwem prof. Dr. Maksymiljana Matakiewicza.

Obchód jubileuszowy stanowić ma przegląd dotychczasowej działalności i prac Towarzystwa, wykazać żywotność jego celów i unaooczyć zasługi około postępu techniki.

Pozostawiamy poza sobą okres zmagani wojennych, których wynikiem jest odwalenie kamienia grobowego i oswobodzenie Białego Orła, wступujemy na drogę mozolnej, ale twórczej i ożywczej pracy około odbudowy Ojczyzny. Zdajemy sobie dokładnie sprawę z ważności i powagi tej chwili

dziejowej, która od nas techników wymaga wzmożonej działalności, lecz z młodzieńczą energią i wypróbowanymi siłami, popartymi doświadczeniem, wступujemy w ten nowy okres, zdążający ku gódom brylantowym.

Inż. Stanisław Kozłowski.

Z J A Z D Y.

Rześląc szkic historyczny polskich Zjazdów technicznych w minionem dwudziestopięcioletniu, t. j. 1902 r., trzeba przedewszystkiem stwierdzić, że pierwsze cztery Zjazdy techników polskich (1882, 1886, i 1894 r. we Lwowie, 1899 r. w Krakowie) były nietylko zjazdami fachowców, nie tylko zestawieniem cegiełek, które polscy technicy dorzucili do ogólnego, wszechświatowego rozwoju, ale również manifestem wobec Europy, że „jeszcze nie zginęła“.

I dlatego, chociaż w pamiętniku jubileuszowym Towarzystwa Politechnicznego z r. 1902 zapowiadał ś. p. B. W. Darowski, że przygotowania Stałej Delegacji IV Zjazdu do Zjazdu V, który miał się odbyć w Warszawie, są w pełnym toku, rząd rosyjski niedopuszczył do urządzenia V Zjazdu w Królestwie, do czego zresztą i wypadki wojenne rosyjskie (1905 r.) i ich polityczne następstwa niemało się przyczyniły. Czekano cierpliwie lat kilka, łudzono się nadzieją, że wystawa w Częstochowie w 1909 r. usunie przeszkody, wreszcie po jedynastu latach przerwy musiano zaniechać tego zamiaru i V Zjazd urządzić we Lwowie we wrześniu „grunwaldzkiego“ 1910 roku, wybierając celem przewodniczącym (po raz drugi) ś. p. inż. Kazimierza Obrębowicza z Warszawy.

W czasie tej przerwy w zjazdach poczyniła technika olbrzymie postępy (np. elektromechanika, automobilizm, lotnictwo i t. p.), to też Zjazd, w którym zgłosiło udział około 450 osób, miał aż 40 referatów, a Kraj (b. Galicja) — przez usta ówczesnego Marszałka, ś. p. hr. Stanisława Badeńskiego — witał w technikach pionierów podniesienia jego produkcji przemysłowej, komunikacji, obrony od klęsk elementarnych. Chociaż skutek wyłonienia Stałej Delegacji zjazdowej, Wydział P. T. P. jako taki bezpośrednio nie zajmował się sprawami zjazdu, to jednak jego członkowie byli głównymi organizatorami, więc Jan Nepomucen Franke — przewodniczącym Delegacji, Leon Syroczyński — przewodniczącym Komitetu wykonawczego, przy ofiarnej współpracy kolegów Stanisława Anczyca, Gustawa Bisauza, Romana Ingardena, Adolfa Müllera, Stefana Niementowskiego, Bronisława Pawlewskiego, Karola Skibińskiego, Adama Teodorowicza, Józefa Tomickiego i całego szeregu innych, jeszcze żyjących.

Zjazd ówczesny pracował w 10 sekcjach: architektonicznej, komunikacji lądowej, budownictwa wodnego, mechanicznej, elektrotechnicznej, tekstylnej, chemiczno-technologicznej, górnictwa naftowej i gazowniczej, oraz ogólnej (z podsekcją wykształcenia zawodowego, słownikową, oraz przemysłową). Wybijały się zagadnienia: budowa rządowa, drogi wodne, oraz roboty meljoracyjne, budowa wodociągów, regulacja, oraz kanalizacja miast i miasteczek w ówczesnej Galicji, wprowadzenie opalania lokomotyw ropą (Borysław był jeszcze w stanie hyperprodukcji), nowoczesne silniki (Diesel, turbina wodna), postępy w ogrzewnictwie, przepisy bezpieczeństwa w elektrowniach, postępy i organizowanie gazownictwa polskiego, uprzemysłowienie kraju, produkcja przemysłowa, zmniejszenie jej kosztów, słownictwo technologiczne, ustawowe unormowanie stanowiska inżynierów, jak również organizacja szkolnictwa zawodowego i politechnicznego. Pozatem zaprotestowano głośno przeciw sprowadzaniu pozakrajowych sił technicznych, przeciw germanizowaniu górnictwa, żądając polskich zarządów w administracjach salin, kopalni węglowych i t. p. Z oryginalnych prac badawczych — cytujemy je, aby pamięć o nich nie zgasła — przedstawili referaty: Stanecki o akumulatorach, Ulkowski o nomografii, Matakiewicz o przepływie wody. Odczytano też referat nieobecnego Ignacego Mościckiego (produkcja kwasu azotowego z powietrza, wieże absorbcyjne, kondensatory elektryczne) i wysłano doń depeszę z uznaniem „za działalność przynoszącą zaszczyt technice polskiej“.

Rozpisałem się nieco szerzej o tym „lwowskim“ zjeździe, ale ówczesnym członkom P. T. P., którym warunki miejscowe pozwalały prawie in corpore brać udział w obradach, z pewnością utkwili ten zjazd dobrze w pamięci.

W dwa lata później, we wrześniu 1912 r. odbył się czterodniowy, VI Zjazd techników polskich w Krakowie, z udziałem 600 zgłoszonych osób. Organizacja przewidywała go już z góry, jako szereg zjazdów zawodowych, z których wybijały się zjazdy: techników budowy wodnych, techników budowy i higieny miast, architektów i budowniczych, chemików, techników gazownictwa, elektrotechników i mechaników. Pierwszy raz wzięli też